

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, 1866.

ΤΟΜΟΣ ΙΖ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 393.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ

*Περὶ τῆς ἰταλικῆς ἐπιρροῆς ἐπὶ τὴν δημοτικὴν
γλῶσσαν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων.*

ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

Γ. Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ,

ἐπιμελητοῦ τοῦ ἑλλην. ἐκπαιδευτηρίου.

Ὅσον καὶ ἂν, ὑπὸ τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν περι-
σπώμενος, ἀποβῆ τις ἀνάληγτος, ὅσον καὶ ἂν πρὸς
τὸ θέαμα διὰ τὴν συνήθειαν ἐξοικειωθῆ, ἀδύνατον
εἶναι ἄνευ συγκινήσεως ἢ ἀτενίστη εἰς τὰς ὄψεις νεο-
λαϊκῆς ἐπὶ τῷ αὐτῷ συνηγμένης, εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ
ἱερωτάτου τῶν καθηκόντων, προσερχομένης, λέγω,
νὰ δώσῃ δημοσίᾳ λόγον τῶν κατὰ τὸν παρερχόμε-
νον σχολικὸν ἐνισυτὸν λογικῶν αὐτῆς ἀγώνων. Διότι
ἐπὶ τῶν ὄψεων τούτων ἐπιφαίνεται τὸ μυστηριώδες
τῆς ἐπερχομένης γενεᾶς μέλλον, ἀπεικονίζονται αἱ
ἐλπίδες καὶ αἱ τύχαι πολλῶν ὁμογενῶν οἰκογε-
νειῶν. Ἡ δὲ εὐκίνητος τῶν νεανίσκων εὐθυμία ἀνα-
καλεῖ συγχρόνως εἰς τὸν νοῦν τοὺς χρόνους τῆς νεό-
τητος ἡμῶν, χρόνους ποθεινοῦς ἡμῖν, ἀλλὰ παντά-
πασι τῶν παρόντων διαφόρους· διότι ἡμεῖς μὲν μα-
κρὰν τῆς πατρίδος καὶ τῶν φιλιτάτων, ἐπιπόνως ἐ-

ποριζόμεθα τὴν παιδείαν, πρὸς αὐτὴν τὴν γενέτει-
ραν μετὰ πόθου ἀποβλέποντες· εἰς δὲ τοὺς νεωτέ-
ρους, ἐν αὐτῇ τῇ ἐλευθέρᾳ πατρίδι ἀνέτως ἐνταῦθα
πάντα τὰ πρὸς παιδεύσιν καὶ προθύμως πρέχονται.
Ἀλλ' εἴθε ὡς εἶναι ἡμῶν εὐτυχέστεροι, ἢ ἀναφρωνῶσι
καὶ ἱκανώτεροι εἰς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τῆς πο-
λυπαθοῦς ταύτης πατρίδος, ἢ τινα, ἀπὸ τῆς δουλο-
σύνης ἀπαλλαγείσῃ, πρόκειται ἀγὼν οὐχ ἥττον εὐ-
κλεῆς καὶ δυσχερῆς, ὁ τῆς ἐκπαιδευσίας καὶ εὐνο-
μίας, ὧν ἄνευ τὸ ἄθος τῆς πολυποθῆτου ἐλευθε-
ρίας ἀκάρπως καὶ ἐλεεινῶς μακραινέται!

Ἐγὼ δὲ, πρὶν ἢ τὰ εἰς τοὺς νεανίσκους τούτους
ἀναφερόμενα, κατὰ καθῆκον, ἐκθέσω ὑμῖν, κατὰ τὸ
κάλλιστα ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἐκπαιδευτηρίῳ κείμενον
ἔθιμον, τὸ δέκατον τρίτον ἐνταῦθα παριστάμενος,
προτίθεμαι νὰ διαλάβω σήμερον, ἐν βραχεῖ τινα σχε-
διάσματι, περὶ τῆς ἰταλικῆς ἐπιρροῆς ἐπὶ τὴν δι-
μοτικὴν ἡμῶν γλῶσσαν. Διότι αἱ μὲν σχέσεις τῶν
λέξεων ἰδεῶν σχέσεις σημαίνουσιν· ὅθεν ὁ σοφὸς
Πλάτων λέγει ἐν Κρατύλῳ « ὅς ἂν τὰ ὀνόματα
εἶδῃ, εἴσεται καὶ τὰ πράγματα »· πολλάκις δὲ ἀρ-
ρήτὰ τινα καὶ ἀφανῆ ἱστορικὰ γεγονότα παραδόξως
ἐκ τῶν τοιούτων ἐρευνῶν προκύπτουσι. Τέλος δὲ
διότι καθῆκον ἡμῶν εἶναι νὰ ἐρευνησωμεν τὴν ἱστο-
ρίαν τῆς ἡμετέρας γλώσσης, ἥτις γενναίως τὴν ἡ-
μετέραν ἐδουροφόρησεν ἐθνότητα· διότι τί εἶναι ἔ-

θνος άνευ ιδίας γλώσσης; Οί δε λαοί, αποβάλλοντες τήν έκυτων γλώσσαν, πολλάκις συναποβάλλουσι και τήν εθνότητα' οί μεταξὺ τῶν Γερμανῶν σήμερον γερμανικώτατοι. Πρωσοί δέν εἶναι Σλάβοι ἐκ γερμανισθέντες; οί Βούλγαροι σήμερον, οί μεταξὺ τῶν Σλάβων σλαβικώτατοι μέχρι μισελληνισμοῦ, ὅλων πρὸς τοὺς Σλάβους ἑτερόφυλοι, αὐτοί δέν ἐσλαβίσθησαν; Ἄν ὅμως αἱ τοιαῦται τῶν ἐθνῶν ἀφομοιώσεις εἶναι θάνατος αὐτῶν, ἢ ἐντός τινων ὄρων ἐπιμειζία εἶναι ἐξ ἐναντίας νόμος εὐρωστίας και προόδου αὐτῶν διότι πᾶν ἔθνος, ὡς τι ἰδιογενές διαγον ζῶον, ὡς ἀπό τινων ἐξ ἀρχῆς πρωτοπλάστων αὐτοχθόνων ἀμιγῆς καταγόμενον, και οὐδόπως τῆς ἐκτός έκυτου προόδου τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας μετέχον, εἶναι καταδικασμένον εἰς ἀφανῆ ζῶν και θάνατος ἐπίκειται αὐτῷ, ὅταν ἀπέλθῃ ὁ πρὸς τὸ κρείττον συγχρωτισμός.

Καιρὸς δὲ εἶναι νὰ στρέψωμεν τὸ βλέμμα πρὸς τοιαύτας περὶ τῆς ἡμετέρας γλώσσης σπουδᾶς, διότι οί προγενέστεροι ἡμῶν οὐδέν περὶ τούτου κατέλιπον ἡμῖν, μὴ δυνάμενοι τὰ τοιαῦτα νὰ ἐρευνῶσιν, ἐν ᾧ και ἡ γλωσσολογικὴ ἐπιστήμη ἦτο ἐν σπαργάμοις. Πρὸς τούτοις τοιαύτη εἶναι ἢ ἐπὶ τὰ πρόσω ὁπωσδήποτε φορὰ ἡμῶν, ὡστε τάχιστα τοῦ παρελθόντος ἐπιλανθανόμεθα' τσαούτη δὲ και ἡ περὶ τὴν γλώσσαν ἡμῶν οἰαδήποτε προόδος, ὡστε τῶν περὶ τὴν λέξιν ξενικῶν χαρακτήρων εὐλογώτατα ἀφανιζομένων, συναφανίζονται ὅμως και αἱ παραστάσεις τῶν σημείων ἐκείνων τῆς κοινωνικῆς και διανοητικῆς ἐπιμειζίας' ὅταν κίνδυνος εἶναι μήποτε καταλειφθῆ κενὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἡμετέρας γλώσσης δυσεπανόρθωτον. Ἀλλὰ τὸ κενὸν τοῦτο βεβαίως ἐγὼ δὲν ἐπαγγέλλομαι ν' ἀναπληρώσω σήμερον οὐδὲ πρὸς αὐτὴν τὴν ἰταλικὴν γλώσσαν, νύξεις μόνον και ἀφορμάς τινὰς προτιθέμενος νὰ παράσχω εἰς τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένους διότι τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλως ἤθελεν ἀποβῆ λίαν μακρὸν και πρὸς τὸν παρόντα καιρὸν και τὸπον ἀνοίκειον. Ὁ ἀναλογιζόμενος ὅμως τὸ πλῆθος τῶν ἐν τῇ δημοτικῇ ἡμῶν γλώσσῃ ἰταλικῶν ἢ ἰταλοφρανῶν λέξεων ἡδύνατο νὰ υποθέσῃ, ὅτι ἐξ ἐναντίας καθῆκον ἡμῶν εἶναι νὰ συγκρίψωμεν τὴν ταπεινῶσιν αὐτὴν τῆς ἡμετέρας γλώσσης και νὰ παραιτήσωμεν εἰς τὸν χρόνον τὸ νὰ ἐξαλείψῃ τὰ τελευταία ταῦτα ἕληνη τῆς ἐν ἡμῖν πνευματικῆς τῶν ξένων ἐπιδρομῆς. Ἀλλ' ὅχι' αἱ ἐφευρέσεις σήμερον τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς κατέστησαν πολυειδῶς ἀνίσχυρον τοῦ πανδαμάτορος χρόνου τὸ δρέπανον, και ἡ γνώσις τῶν παθημάτων αὐτοῦ εἶναι ἀναγκαία εἰς τὸν μέλλοντα νὰ σωφρονήσῃ. Τέλος ἢ ἰταλικὴ ἐκείνη ἐπιβρῶν ἐξέπνευσεν ὡς πρὸς τὴν σπουδαίαν ἡμῶν γλώσσαν, και ὡς πρὸς τὴν δημοτικὴν αὐτὴν δὲν θέλει βραδύνει νὰ πνεύσῃ τὰ λοιπὰ. Ἔ-

στε ἡ μελέτη αὕτη δύναιται ἐξ ἐναντίας και νὰ ἦναι εὐχάριστος, ὡς εἰς τὸν ἀναβρώνοντα ἢ δεῖα εἶναι ἢ ἀνάμνησις παρελθούσης μακρᾶς και ἐπιθανάτου νόσου και εὐγνωμονέστερον και σωφρονέστερον ἀπολαύει τῆς παρούσης ὑγιείας' οἰκείον δὲ και πρὸς τοὺς νεανίσκους τούτους ἀκουσμα, οἴτινες, περὶ τὰ γλωσσικὰ μάλιστα μαθήματα ἐνδιατρίβοντες, τὸ μέλλον παριστῶσι και τὴν πρόοδον τῆς ἐπερχομένης γενεᾶς.

Α'.

Περὶ τῶν μεταξὺ Ἑλλάδος και Ἰταλίας σχέσεων.

1. Περὶ ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ἀφ' οὗ ὁ μετὰ ταῦτα κληθεὶς ἑλληνικὸς λαὸς διεκρίθη, κατὰ τὰς ἐποικίσεις και τὰς νέας τοπικὰς και ἱστορικὰς αὐτοῦ σχέσεις, τῶν πάλαι ποτὲ κατὰ διαφόρους βαθμοὺς δημοφύλων, ἐξ ὧν ἐπήγαγον τὰ ξενδικὰ, τὰ ἰταλικά, τὰ γερμανικά, τὰ σλαβικά και εἴτινα ἄλλα ἔθνη, ἐλάλει γλώσσαν βραχυλογωτέραν και τραχυτέραν, ἣς ῥίζαι σώζονται ἐν τῇ ἑλληνικῇ, δι' αὐτὸ τοῦτο συγγενεὶς πρὸς τὰς ἀποτελούσας τὴν μεγάλην ἐκείνην δημογλωσσίαν και τὰς μετὰ ταῦτα μητρικὰς ἐπίσης ἀποβάσας αὐτῆς γλώσσας. Αἱ δὲ μεταξὺ τῶν πολλῶν κατὰ τόπους δημοτικῶν διαλέκτων τῶν Ἑλλήνων, μᾶλλον ἢ ἦττον ἀπ' ἀλλήλων διαφόρων, πλησιέστεραι τῆς μορφῆς ἐκείνης, μετὰ ταῦτα ἐπὶ τὸ τελειότερον διαπλασθεῖσαι, εἶναι ἢ αἰολικὴ γενικωτέρα τίς ποτε πιθανῶς οὔσα δημοτικὴ γλώσσα τῶν Ἑλλήνων, και ἡ δωρικὴ, πολὺ ἦττον τὴν ἔκτασιν ἔχουσα. Μᾶλλον δὲ ἐξευγενισμένον βίον, λεπτότερόν τινα και μεσημβρινώτερον πολιτισμὸν ἐμφαίνει ἢ ἰωνικὴ διάλεκτος, ἐξ ἣς ἐπήγαγεν ἢ γενικὴ σπουδαία γλώσσα περιόδου τινὸς τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, και τέλος ἡ ἀττικὴ αὐτῆς μορφή, ἢ τελειοτάτη και καλλιτεχνικωτάτη πασῶν τῶν ἀνθρωπίνων γλωσσῶν, δι' ἣς τὰ ὕψιστα τῶν ἀνθρώπων διανοήματα και τὰ κάλλιστα τῶν αἰσθημάτων παρεστάθησαν. Ἀλλ' ἢ εὐτεχνος ἐκείνη μορφή οὐδέποτε κυρίως δημοτικὴ ἐγένετο γλώσσα' ὅταν στάδιά τινα ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν ἐλαλεῖτο πάλιν ἢ αἰολικῇ. Κατεστάθη ὅμως ἢ ἀττικὴ κοινὴ γραμματικὴ γλώσσα τῶν Ἑλλήνων και, μετὰ τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον, κοινὴ πάντων τοῦ τότε πεπολιτισμένου κόσμου τῶν λογίων και εὐπαιδεύτων. Ἀλλ' ἔνεκα τῆς τότε ἐλλείψεως τοῦ ἐνδομήχου αὐτῆς αἰσθήματος, ἔνεκα τῆς μιμήσεως, ἀπέβλεπε ταχέως τὴν ἰδιοθυμίαν και τὸ φυσικὸν αὐτῆς κάλλος, ἢ πρὸς τὰς νέας θετικὰς ἢ ἐπιστημονικὰς ἀνάγκας τῶν χρόνων ἐκείνων διαμορφουμένη, ἀπέβαιεν ἀναλυτικωτέρα και ἀπλουστερα ἢ τέλος ὕφιστατο κατὰ τόπους και ἐν γένει τὰς ἐπιβρῶν και τῶν γλωσσῶν, ἀς ἀντικαθίστα. Ἀλλ' αἱ δημοτικαὶ τῆς Ἑλλάδος

διάλεκτοι, και περ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἀλλοιούμεναι, ἀσχέτως πρὸς τὴν σπουδαίαν γλώσσαν, ἐτηροῦντο, ἐν μέρει διὰ τὴν ἐπιμειζίαν και συγχωνεύομεναι, ἐπικρατούσης τῆς αἰολικῆς.

2. Περὶ τῶν μεταξὺ τῆς ἑλληνικῆς και λατινικῆς σχέσεων.

Αἱ δὲ μεταξὺ Ἰταλίας και Ἑλλάδος σχέσεις εἶναι πανάρχαιοι, οὐδ' εὐρίσκειται ἐν τῇ Εὐρώπῃ μεταξὺ ἄλλων ἐθνῶν τοσαύτη και τοσοῦτον μακρὰ κοινότης. Ἀλλ' ἐνταῦθα, ὡς εἶδος, δὲν πρόκειται περὶ τῆς ἀρχεγόνου και κοινῆς διὰ τῶν Ἀρίων καταγωγῆς τῶν Ἰταλῶν και Ἑλλήνων, οὐδὲ περὶ τῶν διαφόρων βαθμῶν τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας δημοφιλίας τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Ἀβοριγῶν, οὐδὲ περὶ τῶν αὐτοῖσι πελασγικῶν ἀποικιῶν, οὐδὲ περὶ τῶν ὑπὸ τῆς Τυρρηνίας παρεχομένων τεκμηρίων, οὐδὲ τέλος περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ και Σικελίᾳ ἑλληνικῶν ἀποικιῶν (α). Διότι τὸ μὲν, εἰ και αἱ σχέσεις ἐκεῖναι προφανῆ κατέλιπον ἕληνη ἐν τῇ ἰταλικῇ γλώσσῃ, εἶναι ὅμως κάλλιστον μέλημα κριτικῆς μᾶλλον ἢ ἱστορίας, τὸ δὲ εἶναι μακροτέρου λόγου ἔργον, ἐπὶ πασι δὲ παρεκτρέπουσιν ἡμᾶς τοῦ κυρίου γεγονότος, ὅπερ προτιθέμεθα νὰ ἕληνηλατήσωμεν.

Αἱ μεταξὺ Ῥωμαίων και Ἑλλήνων σχέσεις συνέστασαν κυρίως τὴν ἐθνολογικὴν ἐπιμειζίαν, ἣς τὴν ἐπὶ τὴν γλώσσαν ἐπιβρῶν ἐκράτουν αἱ στρατιωτικαὶ ἀποικίαι, αἱ κατακτήσεις και ἡ διοίκησις. Εἰς δὲ τὰς ἀφορμάς τῆς ἐπιμειζίας ταύτης οἱ Ῥωμαῖοι ὀφείλουσι πάντως τὸν ἑαυτῶν πολιτισμὸν ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ ἑλληνισμὸς εἶχε πολὺ ἐκταθῆ ἐπὶ τὴν Ἀνατολήν, και τὰ ἐκείθεν εἰς τὴν Ῥώμην εἰσαγόμενα ἦθη πολὺ τῶν ἑλληνικῶν ἀπέχον, ὡς ἂν ἦτο μοιραῖον νὰ κακολογήται ἀδίκως ἢ Ἑλλάς, πολλοὶ τῶν Ῥωμαίων ἀγνωμόνως και ἀστόργως πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτῶν καλουμένους Γραικύλους κατεσέροντο.

Ἀλλ' ἐκ τῶν τότε εἰσαχθεισῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν λατινικῶν λέξεων ὀλίγαί σώζονται, διὰ τὴν τότε ἐπικράτειαν τῆς ἑλληνικῆς, ἧτις τοσαύτη ἐγένετο, ὡστε και Ῥωμαῖοι ἑλληνιστὶ συνέγραφον. Ἡ ἀπὸ τοῦ μεγάλου ὅμως Κωνσταντίνου ἐπιμειζία και βαθυτέρα ἐγένετο και εὐρυτέρα, μέχρις οὔ και ἐν αὐτῇ τῇ καθέδρᾳ τοῦ νέου Ῥωμαϊκοῦ κράτους ἢ ἑλληνικὴ ἔχονευσε τὴν λατινικὴν. Κατὰ ταύτην δὲ μάλιστα τὴν περίοδον λατινικαὶ λέξεις ἀθρόαι εἰσεχώρησαν οὐ μόνον εἰς τὴν ἐπίσημον διοικητικὴν και ἐκκλησιαστικὴν γλώσσαν, ἀλλὰ και εἰς τὴν δημοτικὴν,

(α) Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι, ὅτι λέξεις τῶν Σικελιωτῶν και Ἰταλιωτῶν, κατὰ τύχην ἐν τοῖς γλωσσαρίοις περιωφθεῖσαι, μαρτυροῦσιν, ὅτι εἰ και λατινοφανεῖς, ἢ ἐκ τῆς αὐτοῖσι ἑλληνικῆς μεταδίδθησαν εἰς τὴν λατινικὴν ἢ τὴν ἰταλικὴν, ἢ εἰς κοινὰς τινὰς ῥίζας ἀνήκουσι.

αὐτὸ τὸ ὄργανον τοῦ οἰκογενειακοῦ και ἐνδομήχου βίου ὅθεν και νῦν εἰ αἱ πλείστοι τῶν ἐν τῇ δημοτικῇ ἡμῶν γλώσσῃ λατινικῶν λέξεων τοιαύτην ἐχουσι τὴν καταγωγὴν, διὸ πολλάκις ἔπαθον πολυειδεῖς μεταβολὰς, μεταπτώσεις και ἀφομοιώσεις, ἢ πολυτρόπως συντεθεῖσαι, ἄλλας λέξεις, κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς, παρήγαγον (α).

Αἱ δὲ πηγαί, δι' ὧν λατινικαὶ ἰδέαι και λέξεις εἰσεχώρου εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, εἶναι κυρίως δύο ἢ κοινὴ τῶν Ῥωμαίων γλώσσα, οἷα εἶχε κατασκευασθῆ ἢ σπουδαία, και ἢ δημοτικὴ διάλεκτος πολυτρόπους ἔχουσα τοὺς χαρακτήρας, και παλαιότητας ἐνίοτε τύπους σώζουσα' ὅθεν πολλὰι τῶν λέξεων τούτων κοινὰς ἔχουσι τὰς ῥίζας και ἐν τῇ ἑλληνικῇ, και ἐπομένως ἀποβαίνει δυσδιάκριτον, ἂν ὄντως ἐκ τῆς Ἰταλίας κατάγονται.

3. Περὶ τῆς ἰταλικῆς γλώσσης.

ἔργον ἡμέτερον δὲν εἶναι νὰ εἰκονίσωμεν τὸν βαρβαρικὸν ἐκεῖνον χεῖμαρρον, ὅστις κατεπλημμύρισεν τὴν Ἰταλίαν και πάντα τὸν ἀρχαῖον κόσμον, ἀλλὰ και ἐν αὐτῇ τῇ καταστροφῇ, ὡς ἐν γονιμοποιηθείσῃ γῇ, κατέθηκε νέα ἀναβιώσεως και ἀκμῆς σπέρματα. Πολὺ ὅμως ἤθελεν ἀπατηθῆ ὁ πιστεύων, ὅτι ἢ τοῦ Κικέρωνος και Ὀρατίου γλώσσα, εὐτεχνίας ἔργον, ἦτον αὐτῇ ἢ δημοτικὴ τῶν Ῥωμαίων γλώσσα, και ὅτι αἱ βαρβαρικαὶ διάλεκτοι τῶν εἰς Ἰταλίαν ἐπιδραμόντων ἐγκαταμιγεῖσαι ἀπετέλεσαν τὴν ἰταλικὴν. Διότι ἢ μὲν λατινικὴ, ἱκανῶς καθαρῶσεως, ἐγράφετο μέχρι τοῦ 1. μ. χ. αἰῶνος, ἦτοι πρὸ τῆς κλασικῆς τῶν γραμμάτων ἀναγεννήσεως' ὅτε δὲ, μετὰ τὰς ἀπὸ Βοβῆ ἐπιδρομὰς, αἱ δημοτικαὶ διάλεκτοι, σώζουσαι, ὡς ἐλέγηθη, πολλὰς ἀρχαιομόρφους λέξεις, ἐξαλειφθεῖσας ἐν τῇ σπουδαίᾳ λατινικῇ, ἢ ἀλλοιωθεῖσας, συνεχωνεῦθησαν, τότε κτηρητίσθη ἐν Ἰταλίᾳ νέον τι ἰδίωμα, παρὰ τὴν εἰσι σωζομένην λατινικὴν γλώσσαν, χρησιμεῦον ἐπίσης πρὸς τὰ γράμματα. Ἀλλ' ἢ νέα αὕτη γραπτὴ γλώσσα βραδέως μόνον και ἐπιμώχθως ἐτελειοποιεῖτο, διότι οἱ ποιηταὶ και οἱ ἐπιστήμονες, οὐδόπως εἰς τὴν πρόοδον αὐτῆς συντρέχοντες, και κατεσφρόνουν αὐτῆς ὡς χυδαίας. ὅθεν ἢ ἐμμελῆς τῶν Ἰταλῶν γλώσσα, ἢ καθαρῶσεως και ἐνιχου τεχνητῇ γλώσσα τοῦ Βοκκακίου, οὐδαμοῦ τῆς Ἰταλίας ἐγένετο ἐν χρήσει παρὰ τῷ λαῷ' δευτῶς δὲ πλανῶνται οἱ ζητούντες αὐτὴν παρὰ τοῖς Τεσκάνοις χωρικοῖς, ἢ τοῖς Φλωρεντινοῖς ἀχθοφόροις. Διότι αἱ δημοτικαὶ αὗται διάλεκτοι, και περ τραχεῖαι, κατὰ τινὰς φθόγγους, συντετέλεσαν μὲν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς γραμματικῆς τῶν Ἰταλῶν γλώσσης, ἀλλὰ κυρίως ἐπειδὴ ἐν

(α) Ἰδε τοῦ παρόντος σχεδίου Γ. 3.

Τοσκάνη, ἡ ἐν Φλωρεντία ἐγεννήθησαν οἱ ἀξιολογώτατοι λογογράφοι καὶ ποιηταί, καὶ αὐτόθι εὐδοκίμησεν ἡ κρουσκάκι Ἀκαδημία. Ὅθεν Δάντης, ὁ πατήρ τοῦ τε ἐμμέτρου καὶ τοῦ πεζοῦ τῶν Ἰταλῶν λόγου, βεβαιοί (α), ὅτι ἀδύνατον εἶναι ἐξ ἰδιαίτερας τινος διαλέκτου γραπτῆ νὰ κατακρισθῆ γλῶσσα διακρίναι δὲ (β) διάφορα ἐν τῇ γλώσσῃ ἰδιώματα. Ἀλλὰ διάλεκτοι Ἰταλικά εἶναι πλεῖστοι, εἰς δεκαπέντε ἐξ αὐτῶν ἐξεπονήθησαν συγγράμματα καὶ μόνη ἡ τοσκανικὴ διαίρεται εἰς ἕξ ὑποδιαλέκτους. Μετὰ ταῦτα δὲ οἱ ἐν Ἰταλίᾳ σοφοὶ ἠγωνίσθησαν ν' ἀπαλλάξωσι τὴν ἰταλικὴν τῆς γαλλικῆς ἐπιδρομῆς καὶ νὰ τηρήσωσιν αὐτῇ ἐθνικὸν τινα χαρακτήρα. Τέλος οἱ νῦν Ἰταλοὶ, εἰς τὰ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ ἐθνικοῦ καὶ πολιτικοῦ αὐτῶν βίου τραπέντες, ἀπέστησαν πρὸς καιρὸν καὶ τῶν φιλολογικῶν ἔργων, ἄπερ σὺν Θεῷ θέλουσι λαμπρῶς ἐπαναλάβει, ὅταν ἀναρτήσαντες ἐπὶ τῆς ἐστίας τὰ νικηφόρα αὐτῶν ὅπλα δρᾶξωσι τὸν κάλαμον, τὴν γραφίδα καὶ τὴν λύραν, ὅπως κλείσωσι τὴν μίαν καὶ μεγάλην αὐτῶν πατρίδα.

4. Περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῆς ἑλληνικῆς ἐπὶ τὴν ἰταλικήν.

Ἀλλ' αἱ ἐποχαὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἰταλικῆς γλώσσας, αἵτινες μάλιστα εἰς τὸν λόγον ἡμῶν διαφέρουσιν, εἶναι ἡ βυζαντινὴ καὶ ἡ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν ἐπισκόπου τῆς Ρώμης συγκεντρουμένη καισαρική ἐνάτης, τὴν ἐπιρροὴν ἐπιρρωνύουσα τοῦ λατινισμοῦ, ἐξησθένειζε τὴν τοῦ ἐλληνισμοῦ, οὐχ ἦττον ὅμως οὗτος διὰ πολλῶν πόρων εἰς τὴν Ἰταλίαν εἰσεχώρει, οἶον· διὰ τῶν αὐτῶς πρὸ τῆς πτώσεως ἐπὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως προσφύγων, μάλιστα δὲ ἐπὶ τῶν εἰκονοκλαστῶν, διὰ τῆς ἰδρύσεως πλήθους ἑλληνικῶν βασιλεικῶν μονῶν ἐν τῇ κάτω κυρίως Ἰταλίᾳ, ἐνθα ζῶν ὁ ἐλληνισμὸς κατὰ τὴν γλῶσσαν ἀνεκινίετο, διὰ τῆς θαυμασίου τοῦ Δάντη μούσης, τῆς διὰ τοῦ ἐλληνισμοῦ τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἰταλικῆς προσηλικῆς κτλ.

Ἀλλὰ τὸ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐλεεινὸν ἅμα καὶ μυστηριώδες θέαμα τῶν προσφύγων ἐκείνων, οἵτινες, τὸ ἐκ τοῦ βαρβαρικοῦ κατακλιτισμοῦ περιωθεν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ζώπυρον περισώζοντες, προσήρχοντο εἰς τὴν Δύσιν, θείαν ἐπιτελοῦντες ἐντολήν, ὅπως ἐνταῦθα, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ εὐρωπαικοῦ πολιτισμοῦ, ἀνάψωσιν τὸν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν σβεννύμενον φανὸν, τοῦτο λέγω τὸ θέαμα κινεῖ μάλιστα τοῦ ἱστορικοῦ τὴν καρδίαν.

(α) Ἐν τῇ lingua volgare.

(β) Vulgare, illustre, cardinale, aulicum καὶ curiale.

Τότε ὁ ὑπὲρ τῆς γνώσεως καὶ τηρήσεως τῶν ἑλληνικῶν θησαυρῶν ζήλος ἐκλείπει τῶν Μεδίκων τ' ὄνομα· οἱ δὲ περὶ τὸν Πλήθωνα, Βησσαρίωνα, Χρυσωλορᾶν, Γαζην, Λάσκαριν, Ἀργυρόπουλον, διαδίδοντες τὰ πατρῶα γράμματα, διὰ τῆς θείας αὐτῶν ἐπιπνοίας, ἐνεφύσωσιν ἀκριάαν εἰς τὸ ἰταλικὸν πνεῦμα ζῶν. Ὅθεν ἐπ' οὐδεμίαν τῶν νεωτέρων γλωσσῶν τοσοῦτον ἐπέδρασεν ἡ ἑλληνικὴ, ὅσον ἐπὶ τὴν ἰταλικήν· δὲν λέγω δὲ περὶ τῶν διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ὁδοῦ, κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων, εἰσαχθεισῶν εἰς πάσας τὰς λατινογενεῖς γλώσσας ἑλληνικῶν λέξεων, ἀλλὰ περὶ ἐκείνων μάλιστα, αἵτινες χαρακτηρίζουσι τὴν ἐνδύμυχον τῶν κοινωνικῶν σχέσιν, οἷον ὄντως παριστώσι πλεῖστοι ἰταλικά λέξεις, ὧν τινες ἔπαθον ἐν τῷ στόματι τοῦ ὄχλου καὶ ἀλλόκοτον πολλὰς διαστροφὴν (α), οὐδὲ λαμβάνομεν πρὸ ὀφθαλμῶν, ταῦτα λέγοντες, τὴν κατὰ τύπου, ἐνεκα εἰδικῶν περιστάσεων, ἔκτακτον ἐμφάνισιν τῆς ἑλληνικῆς ἐπιρροῆς, ἣτις πολλὰς εἶναι ἐξ ἐναντίας λείψανον ἀπολεσθέντος ἐλληνισμοῦ (β).

5. Περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῆς ἰταλικῆς ἐπὶ τὴν ἑλληνικήν.

Ἀλλ' ἐν τῷ ἡ ἰταλικῇ, λαμπρῶς μορφουμένη, ἤκμαζεν, ἡ ἑλληνικὴ, οὐ μόνον ἔμεινε δυστυχῶς στάσιμος, καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν νεωτέρων γλωσσῶν ἐκλυομένη, καθ' ὅλον σχεδὸν τὸν μακρὸν καὶ ἐπιπνον μεσαιωνικὸν βίον τοῦ ἐθνους, ἀδυνατοῦντος ἐν τῷ γήρατι νὰ παραγάγῃ πνευματικὰ τινα προϊόντα κατὰ τὸ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας ἀξιόλογα, ἐν τῷ ἡ ἰταλία παρήγε τὸν Δάντην, ἀλλὰ καὶ πολυειδῶς ἐξησθένει, τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀτομίας εἰς τὴν γλῶσσαν ἀπεικονιζομένης, τῶν ἐν τοῖς πόλεσι μάλιστα· διότι ἡ τοῦ γήρατος νάρκη ἐπιφαίνεται ἦττον ἐν τοῖς ἀγροῖς, ἐνθα ἡ δημοτικὴ γλῶσσα ἀπεριποίητος μὲν ἦτο καὶ ἀδιάζεστος, ἀλλὰ περιέσωζε τὸν ἐκ παραδόσεως ἐθνικὸν βίον, ἐν τῷ διὰ τὴν κοινότητα συνεχωρεύοντο ἐπὶ μᾶλλον τὰ τοπικά γλωσσώματα.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, βαρβάρων καὶ ξένων ἐπιρρομαὶ κατέκλυσαν τὴν ἑλλάδα· ἀλλ' οἱ μὲν παρῆλθον, οἱ δὲ ἀφωμοιούθησαν ζωτικὰ σπέρματα ἐν

(α) π. χ. Scopo, σκοπός· encomio, ἐγκώμιον· ponto, πόντος· zoticio, ζωτικός, ἀγροῖκος· pataffa, ἐπιτάφιος· stradiote, στρατιώτης κτλ.

(β) Ἐν τῇ δημοτικῇ γλώσσῃ τῶν Σικελῶν antropo λέγεται ὁ δῆμαρχος, doppio ὁ ἐντέπις κ.τ.λ· αὐτόθι δὲ καὶ ἐν Νεαπόλει κύρια ὀνόματα ἀπαντῶσι συχνότατα, οἷα τὰ Spata, Despoti, Logotheti, Stratigo, Rodino, Spano, Zarlo, Macri κ. τ. λ. Ἐν δὲ τῇ Καλαβρίᾳ anchino ἐνομάζεται ὁ ἐχίνος, celona ἡ χελώνη, ceramida ἡ κεραμῆς, tallo ὁ θαλλός, catojo, τὸ κατώγειον, tiganai, τὸ τηγάνιον κ.τ.λ. κ.τ.λ. (ἴδε Ζαμπέλι. Ἰταλοἑλληνικὰ σελ. 67 καὶ 68).

τῇ ἀτονισθείσῃ φυλῇ, καὶ ἴχνη, ἄλλως ἐλάχιστα, καταλιπόντες. Ἡ νεολατικὴ ὅμως ἐπιρροή, ἡν παριστᾷ πρὸς ἡμᾶς ἐνταῦθα ἡ ἰταλικὴ, ἐγένετο καὶ βαθυτέρα καὶ γενικωτέρα. Διότι αἱ σταυροφορικαὶ εἰς τὴν ἑλλάδα ἐπιδρομαὶ καὶ κατακτήσεις οὐ μόνον εἰσήγαγον ἄφθονα στοιχεῖα λατινισμοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἠθελον ἀπειλήσει τὴν ἐθνότητα ἡμῶν, ἂν ἔνεκα τῶν ἱστορικῶν ἐπιρροῶν δὲν ἦτο τόσον ἔμμονος καὶ τὸ σχίσμα τῶν δυτικῶν δὲν ὑπόυτο ὡς σωστικός τις φραγμός. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν τουρκικὴν κατάκτησιν καὶ τὴν κατ' αὐτὴν πανωλεθρίαν, καθ' ἣν τὸ πολυπαθὲς ἔθνος ἐμελλεν ἐν κολυμῆθρα αἱμάτων ν' ἀγιοσθῆ, καὶ ἐν τῇ μυστηριώδει σιγῇ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας ν' ἀναμρῶθῃ εἰς νεοελληνικόν, ἐξηκολούθησεν οὐχ ἦττον ἡ ἰταλικὴ αὐτὴ ἐπιρροή, ἐν γένει μὲν πανταχοῦ τοῦ ἐλληνισμοῦ, κατὰ τόπους δὲ μᾶλλον ἢ ἦττον βαθεῖα, ὅπου μάλιστα οἱ ἑνετοὶ ἐγκατασταθέντες περιέλαβον τὸ ἐγχώριον στοιχεῖον εἰς διοικητικὸν τι σύστημα, ὡς π. χ. ἐν ταῖς ἰονίαις νήσοις, ἐνθα ἡ ἰταλικὴ ἀπέβη λαλουμένη παρὰ τοῖς εὐπατρίδασι καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀστοῖς· ὅθεν ἐνεκα τούτου ἐστερήθη ἡ Ἑλλάς καὶ αὐτὸν τὸν περικλεῆ Φώσκολον, ὃν σεμνυνομένη υἰοθέτησεν ἡ ἰταλία. Ἀλλ' ἡ ἐπιρροή αὕτη ἦτο μεγάλη κυρίως εἰς τὰς πόλεις ἐν γένει, πολλὰ δὲ ὀλιγώτερον ἐπαίσθητὴ ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ τοῖς ὄρεσιν, ἐνθα ἔζει ἀγροδίαιτος ἡ δημοτικὴ διάλεκτος, καὶ τοὶ πολλὰς οὐσιωδῶς κατὰ τόπους διαφέρουσι.

Ἀλλὰ τὰ ἰταλικά κράτη ἤκμαζον τότε, ἀφ' οὗ κατὰ τὰς ἀρχαίας παραδόσεις ἀστυκῶς ὀργανίζοντο, καὶ λαμπρῶς ἐν αὐτοῖς διὰ τοῦ ἐλληνισμοῦ ἀνεγεννῶντο τὰ γράμματα· ἐπλούτου δὲ διὰ τὴν θέσιν τῆς Ἰταλίας, ἣτις, πρὸ τῆς ἀνακλήσεως θαλασσίας ὁδοῦ πρὸς τὴν Ἰνδικήν, μόνη αὕτη μετήρχετο τὸ πολυτελὲς τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὸ πλεῖστον τῆς Εὐρώπης ἐμπόριον. Ὡστε ἡ ἰταλικὴ ἀπέβη καὶ ἐπὶ πολὺ διέμεινε, ἐν τῇ Ἀνατολῇ τοῦλάχιστον, γλῶσσα τῶν ἀνωτέρων σχέσεων καὶ τοῦ ἐξευγενισμοῦ. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ῥωμαϊκὸς προσηλυτισμὸς ἐπέτεινε, εἰ καὶ ἀκουσίως, τὰς σχέσεις ταύτας, διὰ τοῦ ἐν Ρώμῃ ἑλληνικοῦ σχολείου. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τούτου ἐπιμᾶλλον συνετέλει τὸ ἐν ἑνετία, ὅπως ἑλληνικὸν ἔχον χαρακτῆρα· διότι αὐτόθι εἶχε κατασταθῆ ἐμπορικὴ τις ἑλλήνων κοινότης, δι' ἣς ἠνοίγετο εὐρεῖα ὁδὸς τῶν εἰς τὴν ἑλλάδα ἐκ τῆς Ἑσπερίας ἰδεῶν. Ἰνωστὸν δὲ εἶναι, πόσον οἱ ἑνετικοὶ τύποι συνέπραξαν εἰς τὴν τῶν πατέρων ἡμῶν ἐκπαίδευσιν· διότι ἐνετῶθεν, πλὴν τῶν πολυαίθμων ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, καὶ πλεῖστα φιλολογικά, ἐπιστημονικά καὶ διδασκτικά διεδίδοντο· ὅθεν καὶ τὰ πρώτα λεξικά καὶ αἱ πρώται γραμματικαὶ ἐνταῦθα ἐφάνησαν. Ἐν δὲ τοῖς βιβλίοις ἐκείνοις οὐ μόνον ἡ ἐπιρ-

ροή τῆς γλώσσης ἐπιφαίνεται, ἀλλὰ καὶ ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων ἰταλικῶν· κοινώτατον π. χ. παρ' ἡμῖν ἀναγνωστικὸν βιβλίον ἦτο τὸ *anthos chariton*, λαϊκὸν δὲ ἀνάγνωσμα τοῦ *Μπερτόλδου ἡ gu. libata* κτλ. εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ ὑπεθυμίσωμεν τὰ ἱατροσόφια, τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Σοαβίου, τὴν πρώτην εἰς τὰ ἑλληνικά σχολεῖα εἰσαχθείσαν, τοῦ Σκούφου τὴν ῥητορικὴν, τοῦ Μηνιαῆ τὰς ὁμιλίαις, πολλὰ τέλος τῶν ἐν Ἑπτανήσῳ καὶ νεωτέρων ἐπιποιημάτων, ἄλλως προσφιλῆ εἰς τὸ ἔθνος καὶ λίαν ἀσπαστὰ εἰς τὰς ἐλληνίδας Μούσας (α).

Ὅτε δὲ παρ' ἡμῖν ἐξεγέρθη καὶ ἡ πρὸς ἐπιστημονικὴν παιδευσιν κλίσις, εἰς τὰ ἰταλικά πανεπιστήμια προσήλθον οἱ δυστυχεῖς τῶν ἑλλήνων ἀπόγονοι, πειναλέοι καὶ ἐπιζητοῦντες μέρος τῆς πατρικῆς αὐτῶν κληρονομίας· αὐτόθι ἐξεπαιδεύθησαν Μαυροκορδάτος ὁ ἐξ ἀπορρήτων, Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις, Θεοτόκης, Καποδίστριας καὶ τοσοῦτοι ἄλλοι. Οἱ δὲ μετερχόμενοι τὸ ἐμπόριον κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς χεῖρας περιελθὸν τῶν ἑλλήνων ἐν τῇ Ἀνατολῇ διὰ τὴν ἀδεξιότητά των Τούρκων, διὰ τὰς ἑαυτῶν σχέσεις ἐπιμᾶλλον τὴν ἰταλικὴν ἐπιρροὴν ἐξέτεινον. Ὡστε ἡ ἰταλία διὰ τῶν κοινωνικῶν τούτων καὶ εἰρηρικῶν σχέσεων ἐπέδρασε πολὺ μᾶλλον, ἢ διὰ τῶν κατακτήσεων καὶ τῶν ἐπιδρομῶν, αἵτινες ἐξ ἐναντίας ἀπομακρύνουσι τὰ ἔθνη ἀπ' ἀλλήλων. Ὅθεν οὐ μόνον πλεῖστοι λέξεις, εἰς τὸν ἐμπορικὸν καὶ ναυτικὸν καὶ εἰς ἄλλον τινὰ εἰδικὸν κλάδον ἀνήκουσαι, ἐκ τῆς ἰταλικῆς μετέβησαν εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι, ἀναγόμεναι εἰς τὸν οἰκιακὸν καὶ ἐνδύμυχον βίον· ἐπὶ δὲ καὶ φράσεις καὶ ἰδιοτισμοί, δι' ὧν ἐμφαίνεται, ὅτι καὶ σάψεις καὶ τρόποι αὐτῶν ἐκ τῆς ἰταλικῆς κοινωνίας ἐνταῦθα μεταχωρεῦντο. Ὡστε, πρὸς τὴν ἰταλικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τὴν δημοτικὴν ἡμῶν γλῶσσαν, ἄλλην ὡς πρὸς τὸ ἀξιόλογον αὐτῆς δὲν ἔχομεν νὰ παραβάλωμεν, εἰμὴ τὴν τουρκικὴν, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν διανοητικὸν βίον τῆς ἡμετέρας τότε κοινωνίας οὐδεμίαν. Οὕτω λοιπὸν ὡς ἡ ἰταλικὴ ἀναγέννησις ἐγένετο διὰ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, οὕτω πρὸς τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν

(α) Τὰ ἐν ἑνετίᾳ δημοσιευθέντα νεοελληνικά βιβλία, ὡς ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ Κ. Π. Βρετοῦ καταλόγου δύναται νὰ ἐξαχθῇ, εἶναι· κατὰ τὸν αἰῶνα εἰς φυλλ. εἰς ἄον εἰς 8ον εἰς 12 τὸ ἔλον

1E'	4	2	0	0	6
1G'	5	6	10	1	22
1Z'	0	6	14	0	20
1H'	2	23	82	6	113
1B'	1	5	94	7	107
	12.	42.	200.	14.	278.

Ἀλλ' ἂν ὑπολογίσωμεν τὴν ὕλην τῶν εἰς φυλ. καὶ 4ον ἐκδόσεων καὶ ἀναγόμενων αὐτὰς κατ' ἀναλογίαν εἰς 8ον, εὐρίσκομεν, ὅτι ἐν ἑνετίᾳ ἐξεδόθησαν βιβλία νεοελληνικά ἰσοδυναμούντα πρὸς 380—400 τόμους εἰς 8ον.

δραστηριότητα συνέπραξεν η επιβροη των Ιταλικων γραμματων... ως αν η Ιταλια, ευγνωμονουσα, εσπευδε ν' αποδωσει εις την Ελλαδα τα διδασκτρα...

6. Περὶ τῆς ἐπὶ τὴν ἑλληνικὴν ἐπιβροῆς ἐτέρων τινῶν γλώσσων.

Εκ των ἄλλων λατινογενων γλωσσων, η γαλλικη ἐπέδρασεν ὀπωσοῦν σπουδαίως... ἀλλ' ἐπειδὴ η μὲν διὰ των γαλλικων κατακτήσεων ἐπιμιξία ὀλίγιστα κατέλιπεν ἴχνη...

(α) Οἷον η κατὰ τὴν καθαρὰν Δευτέραν, Τρίτην καὶ Τετάρτην συνέγεια τῆς κατὰ τὴν ἐβδομάδα τῆς τυρνῆς ἐορτασιαμοῦ εὐθυμίας, γινομένη καὶ ἐν Ἰταλίᾳ ὡς ὑπὸ τοῦ πάπα ἐπιτραπέυσα...

ἀνδρας, οὐδὲως τῆς γαλλικῆς γευσασμένου, οἷτινες δεινῶς κατὰ τὴν φράσιν γαλλίζουσι (α).

Εἰς παρέργῳ δὲ λέγομεν, ὅτι οἱ γερμανισμοὶ, ἀνήκοντες εἰς νεωτέραν καὶ ἀνωτέραν τινὰ διανοητικὴν ἐπιμιξίαν μετὰ τῆς ἐν Γερμανίᾳ κοινωνίας...

Εἰς τὴν ἀνωτέραν λέγομεν, ὅτι οἱ μὲν περὶ τὴν λέξιν ἄλθανισμοὶ, σλαβισμοὶ καὶ βλαχισμοὶ εἶναι σπάνιοι...

7. Περὶ τῆς ἑμμοῆς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ἀξιολόγηστον ὄντως παρίσταται καὶ ἐκ των

(α) Μέγα εἶναι τὸ πλήθος των περὶ τούτου λυπηρῶν παραδειγμάτων, ἀλλ' ἀρκούμαι εἰς δύο μόνον. Τὸ la loi des douze tables, ὃ δωδεκάθελος των Ῥωμαίων νόμος...

Πλὴν των ἐξῆς ὀλίγων γαλλικων λέξεων, πλουμίδι plume (πτερεῖν), φλωρί Florin κ.τ.λ. καὶ των κατὰ τόπους σπανιωτέρων, οἷον ἐν Μακεδονίᾳ μαλαράτα malfaito...

Εἰς ἐναντίαν εἰς τὰ κύρια ὀνόματα ἀναφαίνεται ἀξιοπαρατήρητος τις κοινότης, οἷον Ἀνατόλιος d'Est, Rousseau Ξανθάκης, Racine Ρίζος, Beaujour, Bonjour Καλημέρης, Χαίρειτης, Tisserand Ἀύφρανης...

(β) Ἄλθανισμοὶ βαρέμι (περὶ τὴν κατάληξιν, βαρεμίς) βαζεμι, κίρος βελόντα, ἐνδρομίς βούλκος βούρα, τέναςος λέρα, λζέρα, ἀκαθαροία λουλοῦδι λζουλέζα...

Σλαβισμοὶ μπούχα πώγων, σβέρκος, σνύχι, αὐχὴν τσομπάνης, βοσκός μπίκας, ταῦρος ὄχεις, κατσίκια, αἰξ βλάμης ἀδελφοποιήτης μπράτιμος, ἀδελφός (προσηγορία οἰκειότητος) βοσέδας...

Βλαχισμοὶ κοζόχα (τῆς παρὰ τὸν Δούναβιν Βλαχίας) μηλωτή κούνα (ὁμοίως, ἀλλὰ κυρίως ταταρικὸν κοκὸν, ὃ διαθέτοσε τοῦ χάνη) κυρία κούρβα, ἄτιμος γυνή κτλ.

προλεχθέντων τὸ ἔμμονον τῆς τε ἑλληνικῆς φυλῆς, καίπερ τοῦ Ἑλλήνος ὄντος δεξιωτάτου πρὸς πᾶσαν πρόδοον καὶ εὐκινήτου, καὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἥτις σήμεραν εἶναι ἡ παλαιωτάτη καὶ συγχρόνως ἡ νεωτάτη των ἐν Εὐρώπῃ λαλουμένων...

Μεμωμένη καὶ ἰδιοφυῆς ἐθνότης, ἔχουσα πατριδα καὶ στοιχεῖα πολιτικοῦ βίου, μὴ δυναμένη δὲ ν' ἀναχθῆ εἰς τὰς τρεῖς σημειωθείσας μεγάλας τῆς Εὐρώπης ὁμοεθνίας...

(α) Ὡς πρόσφατον παράδειγμα δυνάμεθα νὰ ὑποδείξωμεν τοῦς ἐν Κορισκῇ Ἑλλάδι, οἵτινες ἀπὸ τοῦ 1673, ἐλίγιστοι ἐν μέσῳ ἄλλογενῶν Ἰταλῶν καὶ ἔθνοσς κραιττονος, τοῦ γαλλικοῦ, πολυλαγῶς πιεσθέντες, ἐτήρησαν ὅμως τὴν ἐθνότητα αὐτῶν ὅπως ἀμειγῆ καὶ τὴν θρησκείαν καὶ τὴν γλῶσσαν των πατέρων...

ρίαν ὄθεν πρὸς τὰς τρεῖς ἐκείνας ὁμοεθνίας ζῆται νὰ ἐφελκύσῃ πᾶσαν ἄλλην ἐθνότητα, ἂν μέλλῃ νὰ ζῆσῃ. Ἀλλ' ὄσον καὶ ἂν ἦναι ἀναντιρρότος ἡ ἐπιβροη των φυλετικῶν ἰδιωμάτων ἐπὶ τὰς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου...

Β'.

Ὁνοματολόγιον των ἐν τῇ δημοτικῇ γλώσσει των νεωτέρων Ἑλλήνων ἰταλικῶν λέξεων.

Μετὰ τὴν γενικὴν καὶ βραχεῖαν ταύτην ἐπιθεώρησιν των περιπετειῶν τῆς ἑλληνικῆς, εἰς γινῶσιν τῆς ἐπ' αὐτῆς ἐπιδράσεως τῆς ἰταλικῆς, καιρὸς εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν ἰδικιτέρως τὴν ἐπιβροην ταύτην. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ λοιπὸν τούτῳ ἐκ των δημοτικῶν ἀσμάτων καὶ τῆς ζώσης τοῦ λαοῦ γλώσσης, ἐκ βιβλίων ἐν οἷς ἡ ἐπιβροη αὕτη καταδηλότερον φαίνεται...

Τὸ ὀνοματολόγιον ὅμως τοῦτο δὲν ἔχομεν ἀξίωσιν νὰ καταστήσωμεν πλήρες, ἀλλὰ μᾶλλον χρακτηριστικόν, περιλαμβάνοντες ἐν αὐτῷ πρὸ πάντων τὰς ἐν τῇ δημοτικῇ ἡμῶν γλώσσει ἰδίως πολιτογραφηθείσας ἰταλικὰς λέξεις...

(α) Ἄλλ' εἰ καὶ τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἡμετέρου σχεδιάσματος εἶναι τὸ κύριον, ἀποβλέπων ὅμως εἰς τὸ πρὸς τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον ἀνοίκειον καὶ ὀχληρὸν τοῦ ἀναγνώματος, δὲν θέλω βεβαίως καταχρησθῆ τὴν ὀνομασίαν φιλικίαν, ἀναγινώσκων αὐτό ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτου καὶ ἐκ τοῦ περὶ των καταλήξεων καὶ ἐκ τοῦ

1. Τὰ σημαίνοντα φυσικὰς σχέσεις.

Τὰ ὀνόματα μελῶν τοῦ ἡμετέρου σώματος, ἢ διαφόρων συγγενειῶν, εἶναι ὀλίγα, διότι ταῦτα τελευταῖα ἀποβάλλει ἢ διαφθειρομένη γλώσσα ἔθεν δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν τοῦτο καὶ περὶ τῆς βλαχικῆς.

Γουλα, βουλαντ. γουλόςος, gula μῆσ. λατ. gola, goloso λάρυγγ, λαίμαργος.

Μούτσουνο. Β. παρβ. muso, καὶ γαλ. museau (μύτις Εὐστάθ. βυζ. μύτη, μούτσουνον, μουντζα Κορ.) ἢ ὄψις, καὶ μούτρο

Μάγουλον Β. παρειά, λατ. maxilla, ἔθεν μαξιλάς (βράπισμα) καὶ μαξιλάρι.

Μπράτσο, βραχίων braccio καὶ μεταφ. μέτρον. Γάμπα, κνήμη gamba.

Ἄντσα (jarret) πρβλ. γαλ. hanche καὶ ἄγκυη, ἀγκύλη.

Κόζα (jarret) ἰγνύα, coscia, πρβλ. γαλ. cuisse. Φαμελιά -ίτης (familia) famiglia οἰκογένεια.

Μπάσταρδος, bastardo, νόθος. Κουμπάρος (V. eum, pater) compare.

Μπάριμπαρ barba, θεῖος, τῆς ἐν Γενοῦῃ δημοτ. διαλέκτου, barbatus λατ. γενεσίτης, γέρων (barbatu βλαχ. ὁ ἀνήρ) οὕτω καλοῦνται καὶ οἱ τῶν Βαλθασίων ἱερεῖς.

Ἄμια, Α. θεῖα, Συμυρν, Χίτοι, amita λατ. Κικερ. Κορ. Ἄτ. Β. 400. (ἄλλως τσάτσα).

Κομνάτος, σύγγαμμος λ. cognatus, cognato ἰτ. Νόννα, προμήτωρ . . . (nonne γαλ. μοναχή. Νουῖος, νουνά ἀνάδοχος) Νάννας ὁ τῆς μητρὸς ἢ τοῦ πατρὸς ἀδελφός, νάννη μητρὸς ἀδελφὴ Ἡσύχ. Κορ.

Βάγια, τροφός, ἰταλ. balia
Σημ. 1. τρία τῶν κακειμῶντων ὀνομάτων εἶναι ἰταλικὰ, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα εἶναι τουρκικὰ.

2. Τὸ πέτσα, ἐπιδερμὶς τοῦ ἀνθρώπου καὶ μεταφορ. ἐπίπαγος, καὶ τὸ πετσὶ, δῆμα ζώου εἶναι ἰταλοφρανῆ, διὰ τὸν συνηγισμὸν pezzo, pezza, τεμάχιον. Παρβ. τομάριον (τέμνω), διότι τὰ πέκος (πίκος) πέκος, δῆμα εἶναι παρὰ Σουίδα καὶ Νικάνδρω· παρβ. pecus pellis λ. Ἐπίσης ἰταλοφρανῆς εἶναι καὶ τὸ κανὶ σκέλος, πρβ. κάρνα κάλαμος

3. Τὰ περὶ τὸν οἶκον κτλ.—ἐπιπλά καὶ σκευή.

Πιάτσα, πλατεῖα, piazza.
Στράτα, Β, ὁδός, strada, παραστρατίζω, ξεστρατίζω (στρ. στορ.)

περὶ τῶν ἀναλλαγῶν βραχυτάτας μόνον θέλω ἀναγνώσει σημειώσεις, παραπέμπων τὸν βουλόμενον ἀκριθέστερον νὰ μάθῃ τὰ τοιαῦτα εἰς τὴν ἔσων οὔπω γενησομένην ἔκδοσιν τοῦ πονηματίου τούτου. (τοῦ Β'. τούτου μέρους καὶ ἐκ τοῦ Γ, τοῦ 1 καὶ 2 σχεῖον οὐδὲν ἀνεγνώσθη).

Ρούγα, ἀγυῖά μ. λ. ruta, ἰτ. ruga, γ. rue^ο παρβ. ρύμη.

Σπίτι, Β. οἶκος, λ. hospitium. Παλάτιον, (λ. pallatium), palazzo, ἀνάκτορον. Καζίνο, λέσχη, casino.

Τοῦρλος, ἢ τρούλος Β, οὐρανίσκος, περιφερῆς ἀψίς, ἔθεν μεταφ. τουρλόνω, τουρλωτός κτλ. (λ. turris).

Τέμπλιον, Β, εἰκονοστάσιον λ. templum, τέμενος. Κοβούκλιον Β, οὐρανίσκος.

Κιβούριον Β, τάφος (καὶ τουρκ.) οὐρανός τῆς ἀγ. τραπέζης.

Καμάρα, ἀρχ. ἑλλ., (ἀψίς), λατ. camara, θόλος μεταφ. καμαρόνω—ωμένος· κάμαρα, camera, δωμάτιον.

Καντόνι, cantone (γωνία· παρβλ. κανθός) γωνιαῖος λίθος· συνθ. τεσσαροκάντωνος.

Τοῦβλο Β, tubulus λατ., πλίνθος, tegola. Τάβλα (βενετική), tavola, σανίς ἢ ταβλί τράπεζα.

Τράβα, δοκός λ. trabs, ἰτ. la trave. Πόρτα, λατ. ἰτ. porta, θύρα, ἐξώπορτα, δίπορτο, ξεπορτίζω, παραπόρτι, πορτάρης.

Πεντεσταύλι Ἀθην. κατώφλι· γ. piedestal. Μπαλκόνι, balcone, ἐξώστης, ἐξώστεγον.

Φανέστρα, λατ. fenestra, ἰτ. finestra, θυρίς, φεγγίτης (φαν—φαιν).

Σκάλα, } βαθμὶς λατ. ἰτ. scala, κλίμαξ, ξεσκ. Σκαλι, } λόγος. [Σκάλα εὐρηται παρ Ἡσύχιω Σκαλούνη] καὶ Πολυδεύκει· παρ. ἐσχάρα]

Κολώννα, λατ. colona, ἰτ. colonna, κίων (παρὰ βλ. κολωνός).

Κάγκελο, cancellum, ἰτ. cancello, κιγκλίσ (καγκιελάρια, γραφεῖον.)

Σάλα, sala, αἴθουσα. Κελλί, Β. λατ. ἰτ. cella, κελλίρι, ἀποθήκη τροφίμων.

Μπάνιο bagno (γ. bain λ. balneum, βαλανεῖον) λουτήρ, κ.τ.λ.

Μπαράκα, barracca, παράπηγμα. Σταῦλος Β. λ. stabulum, ἰτ. stalla, stabbio (κόπρος) ἵπποστάσιον, βουστάσιον (sta—στα).

Κουζίνα, cucina, μαγειρεῖον. Κάρβουνα λ. carbo ἰτ. carbone, ἄνθρακες. Σουβλά, λ. subula, ἔβελος.

Φούρνος λ. furnus, ἰτ. forno, ὀπτανεῖον. Στέρνα, λ. cisterna, δεξαμενὴ.

Γούρνα λ. ἰτ. urna (ὕδρις) ὕδροχεῖον. Κάνουλα λ. canna (κάλαμος), κάρνα, ἰτ. canella, κρουρός.

Ρόδα, rota, τροχός (πρβλ. ροθίω, ὄρω, τρέχω Ἡσύχ. Κορ.)

Ἄρμαρι, armadio, σκευοθήκη (ἄλλ. τουρκ. ντουλάπι) ἄρμαριον—εἶον, ἄρμα (τροφή) Κορ. (:) Λουκέτο, luchetto κλειθρον, (λύκος . . . ὁ τῆς θύρας. μάνδαλος Ἡσύχ. Κορ.)

Βίδα, vite, κοχλίας. Σημ. τὸ μάνδαλος εἶναι ἀρχαῖον, τύλαρος, λύκος—μανδαλωτὸν Ἀριστοφ. θεσμ. 132. . . μάνδαλος γάρ ὁ τὴν θύραν κλείων. Φώτιος—λύκος ὁ τῆς θύρας μάνδαλος Ἡσύχ. Κορ.

Κρεβάτι, Β. κρᾶββάτος μ. λ. grabatus γαλ. grabat, κλίνη.

Μαξιλάρι ἐκ τοῦ λ. maxilla (σισγών πρβλ. μάγουλον) ὑπαυχένιον. Κουρτίνα, cortina, γαλλ. courtine, παραπέτασμα.

Κούφαρο, coffano, γαλ. coffre, κιβωτός (κοφ. κυβ.).

Κασέλα, κάσα, cassella, cassa γαλ. caisse (λατ. capsula ἑλ. κάψα)

Φορτσέρι, forziere, κιβώτιον. Μπαούλο, baule, κιβωτός (τὸ τουρκιστὶ σεντοῦκι)

Μπάγκος, banco, banco θρακίον. Σκαμνί λ. scamnum, ἰτ. scanno, ἔδρανον. Σουπιέρα, supiera, ἀγγεῖον.

Μεσοῦρα, misura (ἀγγεῖον μέτρον) ἀγγεῖον. Πιάτο, piatto, γ. plat. τρυβλίον (πλατ).

Σκουτέλι scodella γ. ecueille λ. scutum (ἀσπίς, δῆμα· (πρβλ. σκουτάλη (διὰ τὸ δῆμα) καὶ κύτος Κορ.).

Ταλέρι (tailloir γαλ. Κορ. (:)) ζύλιον τρυβλίον καὶ βλαχιστὶ talerú (πρβλ. τάλαιος, τάλασος).

Κοῦπα λ. cups. ἰτ. coppa, γ. coupe (κυ[μ]π (6)).

Φλασκι, ἰτ. fiasco, γ. flacon, γερμ. flasche (πρβλ. φλάσκων εἶδος ποτηρίου, Ἰσίδωρ. (φλ(ύαρ) βλ(ύζ) πλ(έω)· λαγηνίς.

Καράφα caraffa γ. carafe, εἶδος λαγηνίδος. Μποτίλια bottiglia γ. bouteille φιάλη, λαγηνίδος εἶδος, ἄλλως.

Μποκάλι, bocale, γ. bocai, (βαυκαλίς Ἀθην. Κορ.)

Βάζο, vaso, ἀγγεῖον (vascello λ. vas). Τσουκάλι, zucca (κολοκύνθη, σικύα Κορ.) ἀγγεῖον.

Κανάτα (κάνης Κορ. Κανάτι κλεισιάς Τουρκ. Κορ.— ἢ δὲ γαβάθα παρ Ἡσύχ. γαβαθὸν παραβλ. κώθων, Κορ. εἶδος ἀγγεῖου.

Καρδάρα (λ. quartarius εἶδος μέτρον) εἶδος ἀγγεῖου.

Κουμάρι καὶ κουκουμάρι, ἐμπότης, λατ. cucuma

Βρίκι, μπρίκι ἰτ. brocca καὶ τουρκ. ἰμπρίκι-πρόχους. Παλάσκια ἰτ. palascio.

Κατίνι ἰτ. catino, λεκάνη Δουκαγ. Σικλὶ λ. situla, ἀγγεῖον.

Κατσαρόλα cazzarola γ. casserole χύτρα. Μαστέλο, mastello, καθίσκος.

Πανέρι, paniera (pane ἄρτος) κανοῦν. Σκοῦπα -ίζω λατ. scopa φυτὸν ἰτ. scoppa σά-ρωθρον.

Βούρτσα, Βρούτσα, brosse γαλ. ψήκτρα. Τσάπα zappa (Δουκαγ. παρβλ. σκάφα, σακαφεῖον Κορ.)

Τσεκούρι, λ. securis, ἰτ. seure, πέλεκυς. Τελάρο telajo (tella) ὑφαντήριον.

Λάμπα, lampade γ. lampe (λαμπάς) λύχνος)-Μανουάλι, λ. manuale, κηροπήγιον.

Κανδήλα (ἐκ τῆς λατ. ἔθεν τὸ e=η) λ. candela, ἰτ. candela καὶ κανδηλέρι candilliere ἰτ.

Λουμίνι lumen λ. (φῶς) θρυαλλίς. Ἴτσα λ. ἰτ. esca (τροφή τοῦ πυρός Κορ) πρόσ-αμμα.

Καμπάνα, campana (διότι ἐκ Καμπανίας) κώδων.

Κάρο, carro, ἄμαξα. Καρότσα, Β. καρούχα μ. λ. carruca, ἰτ. carrozza, ὄχημα.

Σέλλα, λατ. sella, sedes ἰτ. sella ἐφιππίον. Καπίστρι μ. λ. capistrum ἰτ. capistro.

Ρόκα, rocca, ἡλεκάτη. Βαρέλι καὶ βαγένι, barile, γ. baril, κάδος.

Ντόγα, doge γ. douve, δοκίς. Τσέρκι, cerchio, λ. circulus (κύκλος, κίρκος, κίρκος) τοῦ κάδου τὸ περιζώμα.

Μπογάδα ισπαν. bugada. Ἀλυσίβα λατ. lexiva γ. lessive (ἄλυσια, ἄλας Κορ. (:)).

5. Τὰ περὶ τὸν ἱματισμὸν καὶ τὴν τροφήν.

Ὄτρα, λατ. tracta, κλωστή μέτος, (Κορ). Πανί λατ. pannus, ἰτ. panno, ὕφασμα πρβλ. πηνίον Κορ.

Στόφα, stoffa γ. étoffe. Δαμάσκο, damasco, εἶδος ὑφάσματος ἐκ Δαμασκοῦ.

Βελούδο, velluto, ἐξάμιτον (χνοῶδες). Μποχασί μ. λ. boccassinus εἶδος ὑφάσματος βραμβακερίνου Κορ.

Ράσο, raso (ξυρισμένον), καλογρηκὸν φόρεμα. Ἀλατζάς, ἰτ. allaciare (συμπλέκω), εἶδος ὑφάσματος.

Ρέγσινο, rensina, ὕφασμα λινοῦν.

Ρόμπκ, roba, γ. robe, γυναικεῖος χιτῶν.
 Φούστκ, λ. fustis, fustana μ. λ. φουστάνι, ἴτ.
fustagno' ὕθην
 Φουσανέλκ.
 Βέστκ λ. vestis, ἴτ. vesta πρ. ἐσθής, φόρεμα.
 Δαντέλα γ. dentelle (dent. δόδους) ὀδοντωτόν.
 Κορδέλα (corda, χορδή), ταινία καὶ
 Κορδόνι, cordone, γ. cordon, μῆρινθος.
 Ἰποκάμισον β. λ. camisa ἴτ. camicia, ὑπο-
 χιτῶν.
 Φλανέλα, flanela, γ. flanelle (χλ—ανίς).
 Βρακί, bracca μ. λ. ὑπόζωμα, ὕθην ἐσώβρακον.
 Μανίκα manico, λ. manica-ae (manus λ. χεὶρ
 πρὸ λ. μαρῆ (χεῖρ) ὕθην εὐμαρῆς (εὐχερῆς) μάρπτω
 (λαμβάνω), μάναμαι (πολεμῶ) Κορ.) χεῖρ, ὑπο-
 μάνικον, μανικόνω' καὶ μανικέτι χεῖρῖδιον.
 Μπροστέλα, ἐμπροσθελίνα, λ. antelina περιζώ-
 στρα.
 [Τὸ φαιλόνιον ἰσρατικὸν ἄμφιον β. (φαινόλης χι-
 τῶν, Ἀθήν. Πολυδ, εἶναι λατινοφανές].
 Ἀντιμίνσιον λ. τὸ ἐπὶ τῆς ἀγ. τραπέζης.
 Περούκκ, parrucca γκλ. perruque (πρ. πηνίκη' φενάκη, Κορ.
 Φακίόλι, φάκελος (τὸ τῆς κεφαλῆς φόρεμα, Σουῖδ.)
facciola (fascia) ἐπιδέσιμον.
 Φόλα (φολλίς, λεπὶς ἦσυχ. Κορ.) χρυσοῦν πέταλον.
 Φουρκέτα, forchetta λ. furca, περόνη.
 Κολάρο, collare, collo ἐπιλαίμιον.
 Κραβάτα, cravatta, γ. cravatte, περιλαίμιον.
 Καπέλο, capello γκλ. chapeau (capo κεφαλῆ)
 πῖλος.
 Βέλο, velo γ. voile, κελύπτρα.
 Μπερέτα, beretta, πιλίον.
 Σκούφια, cuffia, γ. coiffe δμ.
 Κουκούλα, μ. λατ. B. κουκούλων.
 Γελέκι, γ. gillet (καὶ τουρκ. γιλέκ) περιθωρακίς,
 Πανταλόνι, pantalone (κομικόν τι πρόσωπον),
 περισκελις (ἐτέρου δὲ σχήματος τουρκ. σαλβάρι,
 διότι πρὸς νέκ σχήματκ νέκι ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ
 προχείρου λέξεις).
 Τιράντες, tirante, (ἄρρηκτον ἐκ τοῦ tirare) ἀ-
 ναρτήρες.
 Φιοῦμπκ, λ. fibula, πόρπη.
 Γούνα, } gonna (γ. cotillon), κλωστή καὶ
 Κοντογοῦνι, } διάφορα εἶδη ἐπιδημάτων.
 Γονέλλα, }
 Τσεντουρί, cintura, ζώνη.
 Βελάδα, vellata (ἄρρηκτον)
 Σουρτουκό, γκλ. surtout, ἐπενδύτης.
 Τζουμπές, giubetto, giubba ἰταλοτουρκ. γαλ.
jupe jupon.
 Ζηποῦνι, giuppone.

Μαντέλο, mantello, manteau, μανδύας.
 Κάπα, καπότα, καπότο cappa, γλαϊνα.
 Ταμπάρο, tabarro, μανδύας.
 Γαμπᾶ, gabbano, εἶδος ἐπιδημάτων.
 Γάντι, guante, γ. gant, χεῖρῖς.
 Σερβέτα, γ. serviette.
 Κάλτσκ, calza, περιπόδιον (Σικελιῶται Ἕλληνες'
 κάλιτοι Πλούταρχ. Καλτίκιοι, καλίγιον, ὕθην καλι-
 γόνω, πεταλόνω).

Σκαρπίνι, scarpino, κρηπίς.
 Στ.βάλι —έτο stivale (aesrivalia λατ., stiefel
 γερμ., Κορ.) εἶδος κρηπίδων.
 Γαλόσια, γ. galoches, πηλοπατίδες.
 Γαλέντσα δμ. δμ.
 Τακούνι, taccone, πρ. τᾶκος, ὑποπέτρινον.
 Μαντίλι, λ. mantile (χειρόμακτρον) βινόμακτρον.
 Πουγγί μ. λ. punca (σάκος), βελάντιον.
 Φασκιά λατ. fascia, (πρὸ φάκελος) ζώνη' φκ-
 σιόνω, φασκελλόνω.
 Μπεσέτα, pezzetta (pezzo, τεμάχιον ὑφάσμα-
 τος, χειρόμακτρον.
 Μάρκκ, ἴτ. marca, (μεθορ. τόπος γερμαν) ση-
 μεῖον.

Φούντα, λ. funta, (πρὸ σφενδόνη), θύσανος.
 Γαϊτάνι ἐκ Γαέτας τῆς ἰταλικῆς πόλεως (Γαλκν.
 θερ. μ. ε'. ἰγ'. Κορ. καὶ τουρκοβουζκντ. αἰτάνι Δου-
 κκγ. καὶ λεζικ. χειρόγρ. Κυρίλλου καὶ Μοσχό-
 πούλου.)

Βελέντσα (λ. vellus, μαλλίον προβάτων Κορ.),
 ἐνδρομίς' ἢ λέξις καὶ ἀλεσχική.
 Βίτσα λ. vitis (ράβδος ἀμπελίνη, καὶ ἡ ράβδος
 τοῦ ἐκκοντάρχου Πλούτ. Κορ.) ράβδος.
 Βέργκ λ. virga, ράβδος.
 Μπαστούνι bastone, γ. bâton λ. baculum (βά-
 κτρον λ. batuo (τύπτω) ράβδος.
 Φραγγέλιον, βυζ. λ. flagellum, μαστίγιον.
 Βούρδουλας, λ. burdo, Δουκαγ., ράβδος.
 Στιλέτο stiletto, (στύλος), ἐβελάς.

Μκτσούκκ Β., mazuca γ. massue (μ. λ. maxu-
 ca, ἴσπ. machucca (Κορ.)
 Ὀμπρέλα, ombrella γ. ombreille (umbra λ.
 σκια) ἀλεξιθερμον, σκιαδίων.
 Ταμπκκέρα, tabacchiera, ταβακκότηκη.
 Πρέζκ Κ. presa, δακτυλίσ.

["Επεται συνήθεια.]

ΠΛΑΤΩΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΥΠΟ

Θ. ΚΑΡΟΥΣΟΥ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάδ. 392.)

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντα μυ-
 στήρια τοῦ ἔρωτος, ὧ Σώκρατες, ἐξακολουθεῖ λέ-
 γουσα πρὸς αὐτὸν ἡ Διοτίμα, εὐκόλον εἶναι νὰ μυ-
 σταγωγηθῆς· ἀλλὰ τὰ τέλεα καὶ μεγάλα ἀγνωῶ ἂν
 ἦσαι ἱκανὸς νὰ κατανοήσῃς, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει
 ὅτι σὲ κατηγεῖ τις ὀρθῶς. Τὸ κατ' ἐμὲ ὁμῶς θέλω
 καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως σοὶ τὰ ἀπο-
 κλύψω. Ὁ πρῶτος λοιπὸν βαθμὸς τῆς μυσταγω-
 γίας εἶναι ν' ἀρχεταί τις ἐκ νεανικῆς ἡλικίας τοῦ
 νὰ ἐρᾷ ἐν μόνον σώμα ἐπὶ κάλλει διακρινόμενον,
 καὶ ἐνταῦθα νὰ γενῆ λόγους καλοῦς. Δεύτερος δὲ
 βαθμὸς εἶναι νὰ ἐρᾷ πάντα τὰ καλὰ σώματα, κα-
 τέχων τὸ ἐπὶ πᾶσι κοινὸν καλὸν καὶ καταφρονῶν
 τὸ ἀτομικὸν καλόν. Κατόπιν δὲ προχωρητέον ἐπὶ
 τὰ πρόσω, ἐπὶ τὸ ψυχικὸν κάλλος καθὼ ὑπέριπτον
 τοῦ σωματικοῦ, ὥστε καὶ ἐὰν ἐντόχη τις ψυχὴν με-
 τριῶς καλὴν, ἐφωδισμένην καὶ διὰ σμικρᾶς ἐξωτε-
 ρικῆς καλλονῆς καὶ χάριτος, νὰ εὐαρεστῆται εἰς αὐ-
 τήν, νὰ τὴν ἀγαπᾷ καὶ νὰ τίκτη ἐν αὐτῇ λόγους
 ἐπιτηδέους πρὸς βελτίωσιν τῶν νέων, ἵνα ἀναγκασ-
 θῆ ἐνταῦθεν νὰ θεωρῇ τὸ καλὸν εἰς τὰς ἀνθρωπί-
 νους πράξεις, εἰς τοὺς νόμους καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας,
 ἕως οὗ ἐκ τούτων βαθμηδὸν ἀνωψωθῆ εἰς τὸ τέταρ-
 τον καὶ ἀκρότατον σημεῖον τῆς μυσταγωγίας, εἰς
 αὐτὴν τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἀπολύτου καλοῦ, ὅπερ εἶ-
 στίον αἰδίων, οὔτε γινόμενον οὔτε ἀπολλόμενον, οὔτε
 αὔξανόμενον οὔτε φθίνον, οὐδὲ ὑπὸ τινα μὲν ἔπο-
 ψιν καλὸν, ὑπ' ἄλλην δὲ αἰσχροῦν, οὐδὲ ἐν τιμῇ μὲν
 χόρῳ ἢ χρόνῳ καλόν, ἐν ἐτέρῳ δὲ αἰσχροῦν, οὐδὲ ὑ-
 ποπίπτον εἰς τὰς αἰσθήσεις, οὐδὲ ὅν ἀντικείμενον
 ὀρισμένης τινὸς ἐνοίας ἢ γνώσεως, ἀλλ' αὐτὸ καθ'
 αὐτὸ ἀπλοῦν καὶ ἀμετάβλητον, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου
 πᾶν ἕτερον ἐξελέγχεται ἐλαχίστου λόγου ἄξιον. Ὁ-
 πόσης μακαριότητος ἀπολαύει ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ὁ
 καταξιώθεῖς νὰ θεᾷται αὐτὸ τὸ θεῖον καλὸν εἰλικρι-
 νῆς, καθαρὸν, ἀμικτον, ἀλλ' οὐχὶ μεμολυσμένον ἀπὸ
 ἀνθρωπίνων σαρκῶν καὶ χρωμάτων καὶ ἄλλων τοι-
 οῦτων ματαιότητων! Ἀρά γε νομίζεις, ὦ Σώκρατες,
 ὅτι διάγει βίον φάυλον ὅστις ἐνατενίζων εἰς τοιοῦ-
 τον ἀντικείμενον ἐπιδίδασκε διὰ τοῦ λόγου εἰς τὴν
 θεωρίαν του καὶ εἰς τὴν μετ' αὐτοῦ συκοινωνίαν ;
 ἢ ἀγνοεῖς, εἶπεν, ὅτι οἱ τοιοῦτος, καθορών ἐν πνεύματι
 αὐτὸ τὸ αἰδίων καλόν, καθίσταται ἱκανὸς νὰ τίκτη
 οὐχὶ ἰνδάσματα ἀρετῆς, ἀλλ' ἀρετὴν πραγματικὴν
 καὶ ἀληθῆ, ἐπειδὴ ἐφάπτεται τὸ πραγματικὸν καὶ

ἀληθῆ, καὶ ὅτι τεκὼν καὶ θρησκάμενος τὴν ἀληθινὴν
 ἀρετὴν δύναται νὰ γένη θεοφιλῆς καὶ εἴπερ τις ἄλ-
 λος ἀθάνατος ;

Εἰπόντος δὲ ταῦτα τοῦ Σωκράτους, ἐξαίφνης
 κρούεται ἡ θύρα τῆς αὐλῆς καὶ ἀκούεται πολὺς κρό-
 τος ὡς νέων κωμαστῶν συνοδευομένων ὑπὸ αὐλη-
 τριδος. Καλεῖται ὁ Ἀγάθων τοὺς ὑπηρέτας νὰ παρα-
 τηρήσωσι, καὶ ἂν μὲν ἦναι φίλος, νὰ τὸν προσκα-
 λέσωσιν εἰδὲ μὴ νὰ τὸν ἀποπέμψωσιν. Εἰσέρχεται
 αἴφνης ὁ Ἀλκιβιάδης, μεθύων, ἐστεφανωμένος μὲ κισ-
 σὸν καὶ ἰα, καὶ ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του πλείστας
 ταινίας· τρέχει πρὸς τὸν Ἀγάθωνα ἵνα τὸν στῆψῃ.
 Ἐνταῦθ' δὲ μεταστρεφόμενος καὶ ὄρων αἴφνης τὸν
 Σωκράτη παρακαθήμενον στῆφει καὶ αὐτόν. Κατὰ
 προτροπὴν δὲ τοῦ Ἐρυξίμαχου προσφέρεται ἔτοιμος
 νὰ βάλῃ καὶ αὐτὸς λόγον, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὄρον μη-
 δένα ἄλλον νὰ ἐπαινέσῃ, μήτε θεὸν μήτε ἀνθρώπον,
 ἢ τὸν Σωκράτη. Ὁ Σωκράτης ἐπιτρέπει εἰς αὐτὸν νὰ
 τὸν ἐπαινέσῃ, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ εἴπῃ ἄλλο τι εἰμὴ
 τὴν ἀλήθειαν. Ὁ οὖν Ἀλκιβιάδης, πρὸς ἐναργῆ ἐξει-
 κόνισιν τοῦ χαρακτηρῶς του, παραβάλλει πρῶτον
 αὐτὸν πρὸς τοὺς Σειληνοῦς (1), διότι ὡς οὗτοι ἀνοι-
 γόμενοι φαίνονται ἐμπερικλείοντες ἀγάλματα θεῶν,
 οὕτω καὶ ὁ Σωκράτης ἐγκρύπτει ἐντός ἑαυτοῦ θαυ-
 μάσιον κάλλος μεθόλωσ συνῆδον πρὸς τὴν ἀσχη-
 μίαν τοῦ ἐξωτερικοῦ του. Ἐκθειάζων δὲ τὴν περὶ τὸ
 λέγειν γοπτειτικὴν του δύναμιν μαρτύρεται ὅτι, ὅ-
 ταν τὸν ἀκούῃ, ἡ καρδίκα του πάλλει καὶ ἐκχέει δά-
 κρυα, καὶ ὅτι ἐνώπιον τούτου μόνου τοῦ ἀνθρώπου
 αἰσχύνεται. Διὸ δραπέτω, λέγει, καὶ ἀποφεύγω
 αὐτόν, ἵνα ἀσυστόλωσ ἀκολουθῶ τὰς τάσεις μου·
 ἀλλ' ὅταν πάλιν τὸν ἴδω, τὸν ἐντρέπομαι· καὶ πολ-
 λάκις εὐχομαι νὰ μὴ ἦτο μεταξύ τῶν ζώντων, καὶ
 ὁμῶς ὁ θάνατός του ἤθελε μοὶ προξενήσειν πολὺ με-
 γαλητέραν λύπην, ὥστε ἀπορῶ πῶς ν' ἀπαλαχθῶ
 τούτου τοῦ ἀνθρώπου. Ἔστε βέβαιον, ἐξακολουθεῖ
 ὁ Ἀλκιβιάδης, ὅτι οὐδεὶς ὑμῶν γινώσκει τούτον·
 ἀλλ' ἐπειδὴ ἤρχισα, δεῖν νὰ σᾶς τὸν παραστήσω.
 Βλέπετε ὅτι ὁ Σωκράτης ἐρᾷ τοὺς καλοὺς καὶ μετὰ
 τούτων ἀδικλείπτως συνδιατρίβει καὶ ἐξίσταται ἑ-
 αυτοῦ· ἀφ' ἐτέρου δὲ ὅτι ἀγνοεῖ τὰ πάντα καὶ οὐ-
 δὲν γινώσκει, ὡς δεικνύει τὸ σχῆμά του ὅπερ ὁμοιά-
 ζει πρὸς τοὺς Σειληνοῦς. Πλὴν τοῦτο δὲν εἶναι εἰμὴ
 τὸ ἐξωθεν περιδλῆμα ἅμα δὲ ὡς ἀνοικθῆ πόσκι ἐγκρα-
 τείας γέμει! Γινώσκετε, φίλοι συμπόται, ὅτι κατα-
 φρονεῖ καὶ κάλλη, καὶ πλοῦτη καὶ τιμάς καὶ πάντα
 τὰ πλεονεκτήματα τὰ ὑπὸ τῶν πολλῶν μακαριζό-
 μενα. Θεωρεῖ δὲ πάντα ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ὡς οὐδενὸς
 λόγου ἄξια, καὶ ἡμᾶς τοὺς ἔχοντας αὐτὰ ὡς σκῦ-

(1) Οἱ Σειληνοὶ οὗτοι ἦσαν θεῖαι φέρουσαι τὴν μορφὴν Σει-
 ληνῶν, ἐν αἷς οἱ γλύπται ἐναπέθετον τὰ πολυτίμα ἀγάλματά
 των, ἵνα προφυλάττωσιν αὐτὰ ἀπὸ τῆς κίνεως καὶ τῆς φθορᾶς.

βαλά διατελεί δὲ πάντα τὸν βίον πρὸς τοὺς ἀνθρώπους εὐφραδόμενος καὶ ἀστείζομενος. Ὄταν ὁμῶς διαλέγηται μετὰ σπουδαϊότητος καὶ ἀνοιγῆ τὸ ἐσωτερικόν του, ἀγνωῶ ἂν ἄλλος τις εἶδε τοὺς ἐντὸς κεκρυμμένους θησαυροὺς, ἀλλ' ἐγὼ τοὺς εἶδον, καὶ μοι ἐφάνησαν τοσοῦτον θεῖοι καὶ χρυσοὶ καὶ πάγκρατοι καὶ θυμαστοὶ, ὥστε ἄνευ ἀναβολῆς ἀπεφάσινα νὰ ἐκτελῶ τὰ θελήματα τοῦ Σωκράτους. Νομίσας δὲ ὅτι κωλυομένη εἶμι ὑπὸ τοῦ κάλλους μου, ἐθεώρησα τοῦτο ὡς τὸ μέγιστον εἰς ἐμὲ εὐτύχημα, ἐπέλειδι ὅτι χριζόμενος εἰς τὸν Σωκράτη ἤθελεν διδασθῆναι πρὸ αὐτοῦ πᾶσαν τὴν σοφίαν του. Ἐθεσσα ἐν ἐνεργείᾳ πάντα τὰ δυνατὰ μέσκα πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ μου. Ὄθεν, ἐνῶ πρότερον δὲν συνείθιζον νὰ ἴμαι μετ' αὐτοῦ μόνος ἄνευ ἀκολουθοῦ, τότε ἀποπέμπων τὸν ἀκόλουθόν μου συνευρισκόμενον μετ' αὐτοῦ μόνος καὶ ἤλπίζον ὅτι ἐντὸς ὀλίγου ἤθελεν ἀνακοινώσιν πρὸς ἐμὲ τοιαῦτα ὅσα ὁ ἐραστής πρὸς τὸν ἐρώμενον ἐκφράζεται ὅταν ἴναι μόνος. Πλὴν πρὸς οὐδὲν ἐτελεσφόρησεν ἡ μηχανή μου αὕτη. Μετὰ ταῦτα τὸν προσεκάλουν εἰς γυμνάσια καὶ συνεγυμναζόμενον μετ' αὐτοῦ, ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐπιτύχω τι διὰ τοῦ μέσου τούτου· συνεγυμνάζετο λοιπὸν καὶ ἐπάλασι πολλάκις μετ' ἐμοῦ, οὐδενὸς πικρότος. Ἀλλὰ τίς ἡ ἀνάγκη νὰ τὸ λέγω; Οὐδὲν τι κατώροισα. Ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἀπετύχων τῶν προσδοκιῶν μου, ἀπεφάσινα νὰ ἐπιτεθῶ κατὰ τὸ ἀνδρὸς ὅλαις δυνάμεσι καὶ νὰ ἐπιμείνω μέχρι τέλους εἰς τὸ προμελετηθὲν σχέδιόν μου. Τὸν προσκαλῶ εἰς δαίπνον ἀπκράλλεκτως ὡς ὁ ἐραστής, ὅστις τείνει παγίδας εἰς τὸν ἐρώμενον. Δέχεται τὴν πρόσκλησιν εἰ καὶ μετὰ τινος δυσκολίας· ἀφοῦ δὲ ἤλθε τὸ πρῶτον, μετὰ τὸ δαίπνον ἐβούλετο ν' ἀναχωρήσῃ· καὶ τότε μὲν αἰσχυρόμενος τὸν ἀρῆκα. Ἀλλ' ἐκ δευτέρου παγιδεύσας αὐτόν, ἀφοῦ εὐδείπνησε, συνδιελεγόμενον μετ' αὐτοῦ πύρω τῆς νυκτὸς, καὶ ὅτε ἤθελε ν' ἀπέλθῃ, ἐγὼ, προφρασιζόμενος ὅτι εἶναι ἀργά, τὸν ἠνάγκασα νὰ μείνῃ. Ἀνεκῆθη οὖν εἰς τὴν πλεσιόν ἐμοῦ κλίνην, ἐν ᾗ ἐδείπνει, καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς ἡμῶν τῶν δύο ἐκοιμήτο ἐν τῷ οἰκήματι.

Τὰ μὲν οὖν μέχρι τοῦ νῦν εἰρημένα ἐλευθέρως δύναμι νὰ διακοινώσω πρὸς τὸν τυχεύοντα τὰ δὲ ἐφείης ῥηθησόμενα δὲν θά ἠκούστα πρὸ ἐμοῦ, ἐάν πρῶτον μὲν δὲν μ' ἐδικαίονε τὸ τῆς παροιμίας, οἴνος καὶ ἄλλήθαι· ἐπειτα φαίνεται εἰς ἐμὲ ἄδικον, ἐνῶ ἐπεχείρησα ἐγκώμιον τοῦ Σωκράτους, νὰ παρασιώπησιν πρῶτον ἀξιοθαύμαστον χαρακτηρισίζουσαν τὸν ἄνδρα. Πρὸς δὲ πληγωθεὶς τὴν καρδίαν ἢ τὴν ψυχὴν ὑπὸ τῶν φιλοσοφικῶν λόγων του, οἵτινες δάκνουσιν ἀγριώτερον τῆς ἐχίδνης, ὅταν καταλάβωσι ψυχὴν νέου εὐφρούς, καὶ τὸν παρεκφέρουσιν εἰς μύριζα παραφροσύνας· — ἀφ' ἑτέρου δὲ βλέπων ἐνώ-

πιόν μου ὑμᾶς τοὺς Φαίδρους, τοὺς Ἀγάθωνας, τοὺς Ἐρυσίμαχους, τοὺς Πausανίας, τοὺς Ἀριστοδήμους, τοὺς Ἀριστοφάνους, κατ' ἕξοχὴν δὲ τοὺς Σωκράτας, καὶ τοσοῦτους ἄλλους κοινωνοῦντας τῆς φιλοσοφίας καὶ βραχχεύει, θέλω νὰ ἐκδηλώσω ἐνώπιον ὑμῶν ἀπάντων τὸν πόνον μου, διότι, καθὼ συγκοινωνοὶ τῶν αὐτῶν παθημάτων, θέλετε συγχαρῆσαι τὰς τότε πράξεις καὶ τοὺς νῦν λόγους μου. Ὑμεῖς δὲ οἱ οἰκέται καὶ πᾶς ἄλλος βέβηλος καὶ ἀπαιδέυτος ἐμφράζετα ἀσφαλῶς τὰ ὠτά σας.

Ἄφοῦ λοιπὸν, ὃ ἄνδρες, ὁ λόγχος ἐσθέσθη καὶ οἱ δοῦλοι ἐξήλθον, ἀπεφάσινα νὰ ἐξηγηθῶ ἀπροκαλύπτως πρὸς αὐτόν· καὶ κινήσας αὐτόν, κοιμήσας, εἶπον, Σώκρατες; Ὄχι, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος. — Γινώσκεις οὖν τί δεικνύσαι; Τί; ἀπεκρίθη. Νομίζω, εἶπον, ὅτι σὺ εἶσαι ὁ μόνος ἄξιος ἐραστής μου· ἀλλὰ μοι φαίνεται ὅτι συστέλλεται νὰ μοι τὸ ἐκφρασθῆς. Ἴδού ὅμως τί φρονῶ ἐγὼ· θεωρῶ πάντη ἀνόητον νὰ μὴ σ' εὐχαριστήσω καὶ κατὰ ταύτην καὶ καθ' οἰκνότη ποτε ἄλλην περίστασιν, καθ' ἣν λάθης ἀνάγκην τῆς περιουσίας μου ἢ τῶν φίλων μου· διότι τὸ κατ' ἐμὲ οὐδὲν ἕτερον ἐπιποθῶ τοσοῦτον, ὅσον τὸ νὰ ἐκπαιδευθῶ, καὶ πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ πόθου μου τούτου οὐδεὶς δύναται νὰ μὲ συνδράμῃ δραστηκότερον ἢ σὺ. Καὶ οὗτος ἀκούσας εἶπε μετὰ τῆς συνήθους εὐφωμίας του· ὃ φίλε Ἀλκιβιάδη, φαίνεται τῷ ὅτι δὲν εἶσαι μικροῦ λόγου ἄξιος ἂν ἴναι ἄληθῆ ὅσα περὶ ἐμοῦ λέγεις· καὶ ἐὰν πραγματικῶς κατέχω τὴν δύναμιν τοῦ νὰ σὲ ἐκπαιδεύσω, βεβαίως ἀνεκάλυψας εἰς ἐμὲ θυμαστὸν κάλλος καὶ πολλὸ ὑπερτέρον τῆς σῆς εὐμορφίας. Ὄθεν ἐὰν τῶν πραγμάτων οὕτως ἐχόντων ἐπιχειρήσῃς ν' ἀνταλλάξῃς μετ' ἐμοῦ κάλλος ἀντὶ κάλλους, διανοεῖσαι νὰ ὠφελήθῃς πολλῷ πλεον ἐμοῦ καὶ νὰ λάθῃς χρυσοῦν δίδων μοι εἰς ἀνταλλαγὴν χαλκόν· ἀλλ', ὃ μακάριε, πρόσεχε κάλλιον μήπως ἀπατάσαι περὶ τῆς ἀληθοῦς ἀξίας μου. Τὰ ὄμματα βεβαίως τῆς διανοίας ἄρχονται νὰ βλέπωσιν ὀξείως, ὅταν τὰ τοῦ σώματος ἀμβλύνονταί· σὺ δὲ εἶσαι ἀκόμη πύρω τῆς ἡλικίας ταύτης.

Ἐγὼ δὲ ἀκούσας ταῦτα, εἶπεν ὁ Ἀλκιβιάδης, κατεκλίθη ὑπὸ τὸν τρίβωνα τούτου τοῦ ὄντως δαιμονίου καὶ θυμαστοῦ ἀνδρὸς καὶ περιπτύξας αὐτόν κατεκίμην δι' ὅλης τῆς νυκτὸς καὶ κατὰ τοῦτο δὲν δύνασαι, ὃ Σώκρατες, νὰ εἴπῃς ὅτι ψεύδομαι. Καὶ τοι δὲ ἀποπειραθέντος ἐμοῦ παντοίως τρόποις ὅπως τὸν σαγηνεύσω, οὗτος ὅμως ἐνίκησε καὶ κατεφρόνησε καὶ πρὸ οὐδὲν ἐλογίσθη τὸ κάλλος μου. Ἔστε βέβαιοι, ὃ ἄνδρες, μὴ θεοὺς, ὅτι κοιμηθεὶς μετὰ τοῦ Σωκράτους ἐξάνεστη οὐδὲν διαφρορετικώτερον ἢ ἐὰν ἐκοιμώμην μετὰ πατρός ἢ ἀδελφοῦ προσβυτέρου.

Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης ἐγκωμιάζει τὴν ἐν

παῖς στρατείας θυμαστὴν καρτεροποιῶν καὶ ἀνδρίαν, τὴν παραδειγματικὴν αὐτοῦ ἐγκράτειαν συντημένην μετὰ τῆς ἐντελοῦς καθυποτάξεως τοῦ σώματος εἰς τὴν ἰσχυρὰν αὐτοῦ βούλησιν, τὴν ἐξαισίαν αὐτοῦ ἰκανότητά νὰ ἐπανακάμπτῃ εἰς ἐαυτὸν καὶ νὰ ἐμβυθίζηται ἐν τοῖς αὐτοῦ διανοήμασιν ὅπως ἀφραπαζόμενος ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν ἐντυπώσεων τῶν περιστοιχιζόντων αὐτὸν ἀντικειμένων, ὡς κατὰ τὴν εἰς Ποτίδαιαν στρατείαν τῶν Ἀθηναίων ἴστατο ποτὲ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀλείνης ἐπὶ εἴκοσι τέσσαρας ὥρας καὶ ἐπέκεινα μελετῶν τι ἐν ἑαυτῷ, ἐπὶ τέλους δὲ ποιεῖται αὖθις μνεῖαν τῆς πρωτοτυπίας (ἀτοπίας) τῶν λόγων του, οἵτινες κατ' ἀρχάς ἐνδέχεται νὰ φανῶσι, λέγει, πάνυ γελοιοὶ· διότι ἀδικώπως ἀναφέρει ὄνομα κνηθιλοῦ καὶ χαλκίαι καὶ σκυτοτόμους καὶ βυρσοδέψας, καὶ ἐπαναλαμβάνει πάντοτε τὰ αὐτὰ διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων, ὥστε πᾶς ἄνθρωπος ἀπειρος καὶ ἀνόητος ἤθελε περιγελάσει τοὺς λόγους του. Ὄταν ὅμως τοὺς ἴδη ἀνοιγομένους καὶ εἰσθύνοντες ἐντὸς αὐτῶν, πρῶτον μὲν θέλει τοὺς εὐρεῖν παρὰ πάντας τοὺς ἄλλους λόγους γέμοντας νοημάτων, ἔπειτα θερμοτάτους καὶ ἐμπερικλείοντας ἐν ἑαυτοῖς πλείστους εἰκόνας ἀρετῆς, καὶ ἐμπεριέχοντας σχεδὸν πάντα ὅσα δεῖται νὰ λαμβάνη ὑπ' ὄψιν ὁ μέλλων ν' ἀποβῆ ἄνθρωπος κάθαρος.

Ἐνῶ δὲ ὁ λόγος οὗτος τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐκίνησεν εἰς γέλωτα τοὺς πρυστώτας διὰ τὴν παρρησίαν μεθ' ἧς ἐξεδήλωσε τὴν εἰσέτι διατηρουμένην ἐρωτικὴν του κλίσιν πρὸς τὸν Σωκράτη, ἐξαιφνης ἔρχονται εἰς τὰς θύρας πάμπολλοι κωμασταὶ καὶ ἐπιτυχόντες αὐτάς ἀνεωγμένους προχωροῦσι πρὸς τοὺς συνδαιτυμόνας καὶ κατακλίνονται καὶ τὰ πάντα ἔσαν μετὰ θορύβου· ἕκαστος δὲ ἠναγκάζετο νὰ πῖνῃ ἀτάκτως πάμπολυ οἶνον. Ὁ μὲν οὖν Ἐρυσίμαχος, ὁ Φαίδρος καὶ ἄλλοι τινές, ὡς διεγείτο ὁ Ἀριστοδήμος πρὸς τὸν Ἀπολλύδιον, ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια, αὐτὸς δὲ ὕπνω κατακληθείς ἐκοιμήθη πάνυ πόλῳ, ἐξεγερθεὶς δὲ ἔμα ἐπέφρασε φωνούντων τῶν ἀλεκτρούνων, εἶδε τοὺς μὲν ἄλλους καθεύδοντας ἢ ἀναχωρήσαντας· μόνος δὲ ὁ Ἀγάθων, ὁ Ἀριστοφάνης καὶ ὁ Σωκράτης ἦσαν ἔτι ἐργηγορότες καὶ ἔπινον ἐκ μεγάλης φιάλης δεξιόθεν ἀρχόμενοι· ὁ δὲ Σωκράτης συνδιελέγετο μετ' αὐτῶν καὶ τὰ μὲν ἄλλα μέρη τῆς συνδιαλέξεως δὲν ἐνθυμείτο, ἔλεγεν ὁ Ἀριστοδήμος· ὅτι δὲν παρερέθη ἔξ ἀρχῆς καὶ ὑπενώσταζε· καθ' ὅσον ὅμως ἀπέβλεπεν εἰς τὸ οὐσιώδες τῆς συζητήσεως, ἔλεγεν ὅτι ὁ Σωκράτης ἐπειθανάγκασεν αὐτούς νὰ ὁμολογήσωσιν, ὅτι εἶναι ἔργον τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ νὰ συντάττῃ ἐπισταμένως κωμῶδιαν καὶ τραγωδίαν, καὶ ὅτι ὁ ὄντως τραγωδοποιὸς εἶναι ἐνταύτῳ καὶ κωμωδοποιός. Ἀναγκάζομενοι δὲ

νὰ παραδεχθῶσι ταύτην τὴν περὶ τῆς δραματικῆς ποιήσεως θεωρίαν του, ἀλλὰ μηκέτι δυνάμενοι ὑπὸ κληρονομίας ν' ἀκολουθῶσι τὴν σειρὰν τῶν συλλογισμῶν του ἐνώσταζον, καὶ πρῶτος μὲν ἀποκοιμήθη ὁ Ἀριστοφάνης, ἡμέρας δὲ γινομένης καὶ ὁ Ἀγάθων· ὁ δὲ Σωκράτης ἀποκοιμήσας ἀμφοτέρους ἐσηκόθη καὶ ἀνεχώρησε μετ' αὐτοῦ (τοῦ Ἀριστοδήμου)· ἐλθὼν δὲ εἰς τὸ Λύκειον, ἀφοῦ ἐνίφθη, διέτριψεν ἐκεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν κατὰ τὸ συνήθες καὶ τὴν ἐσπέραν ἀνεπαύθη εἰς τὰ ἴδια.

Διασάφης τοῦ Διαλόγου. Τοιαύτη ἀρχ εἶναι ἢ συνοπτικὴ ἀνάλυσις τῆς τοῦ Συμποσίου ὑποθέσεως· τοιαύτη ἡ ζῆρὰ καὶ μονότροπος ἀφήγησις τοῦ κυριώδους ἐμπεριεχομένου του, οὕτινος μόνον τὴν σκελετὸν ἠρέσθημεν νὰ περιγράφωμεν, εὖ εἰδότες ὅτι ἀπέβηνεν ἡμῖν ὅπως ἀνεπίκτον νὰ τηρήσωμεν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκθέσει καὶ ἐλαφρὰ τινα ἴχνη τῶν γοητευτικῶν καλλωνῶν τοῦ Πλατωνικοῦ τούτου συγγράμματος, ὅπερ κοινῆ παρὰ πάντων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων βωλογοεῖται ὡς ἀθάνατον ἀποκύημα καλλιτεχνικῆς συνάμα καὶ φιλοσοφικῆς ἀριστονείας, ὅπερ εἰκότως κατακληθεὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀναγινώσκοντος διὰ τοῦ ὕψους τῶν θεωριῶν, διὰ τῆς πρωτοτυπίας τῶν μεταφυσικῶν ἐνοιῶν, ἀμιλλωμένης πρὸς τὴν ἐπικουρῶσαν καλλονὴν καὶ χάριν τῆς ἐκφράσεως, πρὸς τὴν δραματικὴν ἐνέργειαν τῆς διηγήσεως καὶ τὴν ἐναρμόνιον τοῦ ὅλου συμπλοκῆν καὶ διάταξιν.

Οὐδαμῶς οὖν ἐνασμενιζόμενοι νὰ πηδῶμεν ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα περιορισθῆμεν εἰς ἀπλὴν σκιαγραφίαν τῆς ἐν τῷ Διαλόγῳ συζητήσεως, διεξελθόντες μετ' ἐπιστασίας τὰς διαδοχικὰς στιγμὰς τοῦ ἀναπτυσσομένου θέματος, ὅπως ἐντεῦθεν δρωόμενοι προδῶμεν ἀσφαλῶς εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τῆς ὅλης συγγραφῆς καὶ τῶν πρὸς πέρασιν αὐτοῦ ἐφαρμοζόμενων ἀποδεικτικῶν μέσων.

Τί ὅθεν τὸ κύριον θέμα τοῦ ἐν λόγῳ συγγράμματος; τίς ἡ θεμελιώδης ἰδέα ἣτις δεσπόζουσα τὴν τοῦ Συγγραφέως διάνοικν διευθύνει τὴν ἐνέργειάν της εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ὕλικου καὶ εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν αὐτοῦ πρὸς κατασκευὴν καὶ διάπλασιν τοῦ σχεδιασθέντος φιλοσοφικοῦ καλλιτεχνήματος; Ἡ ἰδέα αὕτη, ἦν κατ' ἕξοχὴν διερμηνεύει τὸ ἐν τῷ Διαλόγῳ παριστανόμενον πρόσωπον τοῦ Σωκράτους, εἶναι ὁ φιλοσοφικός ἔρωσ ἢ ἡ ἀναπόδρατος ἐκείνη τάσις ἢ ἀνάγκη δι' ἣς τὸ θνητὸν καὶ πεπερασμένον ὄργᾳ πρὸς τὴν ἀθανασίαν καὶ τὸ ἀπειρον. Ἡ ἐκπλήρωσις δὲ τῆς τάσεως ταύτης ἀμέσως καὶ ὀρμητικῶς πως τελεῖται διὰ τοῦ τόκου καὶ τῆς γεννήσεως· διότι ἐνταύθα ἡ θνητὴ φύσις τείνει κατὰ τὸ δυνατόν νὰ διαρκῇ πάντοτε καὶ νὰ διαωνίζη διὰ τῆς διηγετικῆς τῶν ἀτόμων ἀνακαινίσεως. Καὶ ἐν τῷ φυσικῷ λοιπὸν τούτῳ κόσμῳ καθοράται ἡ τὰ-

σις αὐτὴ καὶ ὁ ἔρωσ πρὸς τὴν ἀθανασίαν· ἀλλ' ὁ ἔρωσ οὗτος εἶναι αἰσθητικὸς καὶ οἱ ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενοι τρέπονται μᾶλλον πρὸς τὰς γυναῖκας καὶ ὑπὸ ταύτην τὴν ἐποψὴν λέγονται ἐρωτόληπτοι, διότι διὰ τῆς παιδογονίας ἐπιδιώκουσιν ἀθανασίαν καὶ μνημόσυνον αἰδίων. Ἀλλ' ἡ πραγματικὴ πρόσκτησις τῆς ὄντως ἀθανασίας καὶ εὐδαιμονίας ἐπιτυγχάνεται, ἐφ' ὅσον ἡ ψυχὴ ἀποσπασμένη ἀπὸ τῶν σωματικῶν καὶ γήϊων μεταρσιούται εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ ὄντως καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ. Ὅθεν ὁ ἀληθῶς ἐρωτόληπτος ἢ ὁ φιλοσοφῶν, οὐτινος ἢ καρδία ἐμφορεῖται ὑπὸ θείας τινὸς μακρίας καὶ ἐμπνεύσεως, ὀργῶν καὶ αὐτὸς πρὸς κῆρσι καὶ γέννησιν, περιέρχεται ἐπιζητῶν ψυχὴν καλὴν καὶ γενναίαν, ἐξ ἧς γεννᾷ ἐκγονα ἀθάνατα, οἷά εἰσι τὰ ἔργα τῶν μεγαλοφυῶν καλλιτεχνῶν, ἢ αἱ νομοθεσίαι τῶν ἀναμορφωτῶν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀλλ' ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν περιγραφήν τοῦ φιλοσοφικοῦ ἔρωτος, ἀλλὰ προσδαίνει καὶ περικιτέρω, διδάσκει οὕτως εἰπεῖν καὶ τὴν μέθοδον τοῦ ἐρῆν' ἐκτιθησι τὰς διαφόρους βαθμίδας, ἅς τινος δέον νὰ διέλθῃ ὁ φιλοσοφικὸς ἔρωσ, ὡς ἀνωτέρω παρετηρήσαμεν, ἵνα ἡρέμα καὶ κανονικῶς καταντήσῃ εἰς τὸ ἀκρότατον τέρμα του, εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἀπολύτου καλοῦ, ὅπερ ἐστὶν ὑπέρτερον τῶν μεταβολῶν τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου, ἀνεξάρτητον τῶν ἀνθρωπίνων δοξασίων καὶ ἄλλων τυχαίων περιστάσεων, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἀληθές καὶ αἰδίων.

Ἐντεῦθεν οὖν ἔπεται ὅτι ὁ φιλοσοφικὸς ἔρωσ ἀπὸ τῶν πρώτων διαθημάτων του τείνει πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, πρὸς τὴν ἀθανασίαν, καὶ ὅτι αἱ τρεῖς προηγούμεναι βαθμίδες εἰσι προκαταρκτικαὶ καὶ ἀτελεῖς ἀπόπειραι ἵνα ὁ ἀληθῶς ἐρωτόληπτος κατανόησῃ τὴν ιδέαν τοῦ ἀπολύτου καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ εἰς τὰ σύμβολα αὐτῆς καὶ ἐκτυπώματα. Ἀλλ' ὁ ἔρωσ θεωρούμενος καθὸ τάσις, ὄρη πρὸς τὸ ἀπόλυτον, προϋποθέτει ἔνδειαν καὶ ἑλλειψὴν τοῦ πρὸς ὅ τείνει καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἐπιθυμῆ. Πρὸς εἰκονικωτέραν δὲ ἔκφρασιν τῆς ἐννοίας ταύτης ὁ Πλάτων ὑπὸ τὸ σχῆμα ἀλληγορίας ἢ μύθου ὑποθέτει πατέρα τοῦ ἔρωτος τὸν Πόρον, τὸν υἱὸν τῆς φρονήσεως, καὶ μητέρα τὴν Πενίαν. Λέγεται δὲ ὁ μὲν Πόρος πατὴρ τοῦ ἔρωτος, διότι οὗτος, κατεχόμενος ὑπὸ ἀκράτου ἐπιθυμίας τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, πορίζεται καὶ μηχανᾷ τὰ πάντα πρὸς τὴν τοῦ ποθουμένου ἐπιτευξίαν· ἡ δὲ Πενία μήτηρ του, διότι πένεται καὶ προσδαίνεται τοῦ ἀντικειμένου τῶν πόθων του, ὑφιστάμενος πρὸς ἀπόκτησιν αὐτοῦ πλείστους ὕσους πόνους καὶ ταλαιπωρίας. Τὸ δὲ τέλος πάντων ἀλληγορούμενον περὶ τῆς τοῦ ἔρωτος συλλήψεως κατὰ τὰ γενέθλια τῆς Ἀφροδίτης, ἧς τινος εἶναι σταθερὸς ἀκόλουθος καὶ θεράπων, τοῦτο οὐδὲν ἕτερον δε-

λοῖ, εἰμὴ ὅτι ὁ ἔρωσ ἀνευδότης ἐπιδιώκει τὸ καλὸν, ἐφ' ὅσον ἡ Ἀφροδίτη εἶναι ἡ τῆς καλλονῆς προσωποποίησης.

Εἰς ταύτην δὲ τὴν περὶ τοῦ ἔρωτος ὑψηλὴν θεωρίαν, ἣν ὁ Πλάτων βάλλει εἰς τὸ στόμα τοῦ διδασκάλου του, εἶναι οὐχ ἥττον αξιοσημεῖον ὅτι ὁ Σωκράτης παριστάνεται ὁμολογῶν ἐνώπιον τῶν συνδαιτυμόνων, ὅτι παρ' ἄλλου τινὸς ὑποκειμένου κατηχήθη τὰ ἐρωτικά, ὅτι ἤκουσε τὴν περὶ τούτων διδασκαλίαν παρὰ τινος γυναικὸς ξένης ἐκ Μαντινείας, σοφῆς ἰσρείας, ἥτις ἐξίλασσασα ποτὲ τοὺς θεοὺς κατόρθωσεν ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων ὅπως ἀναβλήθῃ εἰς αὐτοῦ; ὁ λοιμὸς ἐπὶ δέκα ἔτη. Διὰ τὸ λοιπὸν ὁ Πλάτων ἐθεώρησεν ἀναγκαίαν τὴν μεσολάθεισιν μιᾶς θεοπνεύστου ἰσρείας; δικτὶ εἰσάγει αὐτὴν ὡς διδάσκουσαν τὸν Σωκράτη τὰ περὶ τοῦ καλοῦ; ἵνα κατανόησωμεν τὸν σκοπὸν τοῦ συγγραφέως δέον ἐν πρώτοις νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι, ἐπεὶ καθὰ τὴν παροῦσαν συνδιάλεξιν ζητεῖται ἡ φύσις τοῦ πνευματικοῦ ἔρωτος, ὅστις πῶρὸν ἀφίσταται τοῦ περὶ τὴν ὕλην καὶ τὰς αἰσθήσεις ἔρποντος, ἤρμοζε κατὰ τὴν προκειμένην συζήτησιν ὅπως ὁ μέγας τῆς ἀρχαιότητος φιλόσοφος μετὰ τῆς χαρακτηριστικῆς αὐτὸν εὐφυΐας καὶ χάριτος παραστήσῃ ἔνσαρκῶν τινα θεότητες, ἀνυψούσαν τὴν διάνοιαν τοῦ Σωκράτους ἀπὸ τῆς χθαμαλῆς σφαίρας τῶν ἐμπαθῶν ὀρέξεων εἰς τὴν ἐπίγνωνσιν τοῦ οὐρανοῦ ἐκείνου ἔρωτος; ἤρμοζεν ὅπως παραστήσῃ μύστιν τινα τῶν θείων πραγμάτων ἀποκαλύπτουσαν ἡμῖν ταῖς θητοῖς τὰ τοῦ ἔρωτος μυστήρια. Ἀλλ' ἔτι ἐνδύτερον εἰσδύοντες εἰς αὐτάς τὰς φιλοσοφικὰς τάσεις τοῦ Πλάτωνος ἀνευρίσκομεν καὶ ἄλλον οὐσιωδέστερον λόγον τῆς ἐμφανείας τοιοῦτου ἐνθέου προσώπου. Ὁ Πλάτων διὰ τοῦ παραδείγματος τούτου προτίθεται νὰ μᾶς διδάξῃ ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια, ἐπὶ ταῖς ἰδίαις δυνάμεισι πεποιθὺσα, τρέχει κίνδυνον νὰ ἐμπέσῃ εἰς ἀδιέξοδον λαβύρινθον ἀντιφάσεων, ἐνδέχεται, μὲν ν' ἀναπτύξῃ τερῆστιον διαλεκτικὴν δεινότητα, ἀλλ' ἄνευ θετικοῦ καὶ ἀσφαλοῦς ἐξαγομένου, ἀνευ δραστηκῶν καὶ μονίμων ἀποτελεσμάτων ὅπως οὖν μεταρσιωθῆ, τίς εἰς τὴν ιδέαν τοῦ ἀπολύτου καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, ὅπως ἀναδράμῃ εἰς τὴν πρωτίστην πηγὴν πάσης ζωτικότητος καὶ κινήσεως, ἐφείλει ἵνα ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τινος φοιτητολήπτου προσωποκότητος ἐφείλει ἵνα γευσάμενος τῆς βακχείας τοῦ φιλοσοφικοῦ ἔρωτος κατηχήθῃ εἰς τὰ ἀπόκρυφα τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ παρὰ τινος οὐρανοφάντορος Διοτίμας.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΦΑΝΤΑΣΙΟΚΟΠΙΑ.

(Ἐκ τῶν τοῦ Alfred de Musset.)

(Συνέχ. καὶ τέλος. Ἰδε φυλλάδ. 385, 386, 387 καὶ 390.)

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Ἴδοῦ τὸ τέϊόν σε; κατεσκευασμένον ὑπὸ τῆς λευκῆς μου χειρὸς· θὰ ἦναι καλλίτερον ἐκείνου τὸ ὅποιον με κατωρθώσατε πρὸ ὀλίγου. Παύσατε τέλος πάντων νὰ με κυττάζετε. Μήπως με ἐκλαμβάνετε ὡς ἀνώνημον γράμμα;

ΣΑΒΙΝΥ.

Σεῖς εἴθε κανεῖς ἀστεῖσμός. Ἰπάρχει ἐδῶ συνωμοσία.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Μία μικρὰ συνωμοσία ἀρκετὰ καλὰ πλεγμένη.

ΣΑΒΙΝΥ.

Ὁμολογήσατε ὅτι μετέχετε.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Ὅχι.

ΣΑΒΙΝΥ.

Σε; παρακαλῶ.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Ὅχι, ὄχι.

ΣΑΒΙΝΥ.

Σε; ἵκετεύω!

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Σε; τὸ λέγω ἂν γονατίσετε καὶ τὸ ζητήσατε.

ΣΑΒΙΝΥ.

Ἄν γονατίσω; Ὅσον θέλετε.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Λοιπὸν ἐμπρός!

ΣΑΒΙΝΥ.

Σπουδαίως;

(Γονυπετεῖ, γελῶν, πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Κυρίας Λερύ.)

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ, ξερώς.

Μ' ἀρέσκει αὐτὴ ἡ θέσις, σε; ἀρμόζει πολὺ· ἀλλὰ σε; συμβουλεύω νὰ σηκωθῆτε διὰ νὰ μὴ με συγκινήσατε ὑπὲρ τὸ δέον.

ΣΑΒΙΝΥ, ἐγειρόμενος.

Λοιπὸν δὲν θὰ εἴπατε τίποτε, αἱ;

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Ἐχετε τὴν κυανὴν σακκούλαν;

ΣΑΒΙΝΥ.

Δὲν εἰςέρω, νομίζω ὅτι τὴν ἔχω.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Καὶ ἐγὼ ἐπίσης. Δότε με τὴν καὶ θὰ σε; εἶπω ποῖος ἐπλεξε τὴν ἄλλην.

ΣΑΒΙΝΥ.

Τὸ γνωρίζετε λοιπὸν;

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Μάλιστα, τὸ γνωρίζω.

ΣΑΒΙΝΥ.

Εἶναι ἔργον γυναικὸς;

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Ἐκτός ἂν ἦναι ἀνδρὸς, δὲν βλέπω . . .

ΣΑΒΙΝΥ.

Ἰθελαι νὰ εἶπω· εἶναι ἔργον νοστήμου γυναικὸς;

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Γυναικὸς ἢ ὅποιον καθ' ἑμάς· εἶναι μίαν ἐκ τῶν νοσησιμωτέρων γυναικῶν τῶν Παρισίων.

ΣΑΒΙΝΥ.

Εἶναι μαύρη ἢ ξανθὴ;

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Κυανή.

ΣΑΒΙΝΥ.

Ποῖον εἶναι τὸ ἀρχικὸν γράμμα τοῦ ὀνόματός της;

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Δὲν συγκατατίθεσθε εἰς τὴν πρότασίν μου; Δότε με τὸ σακκούλιον τῆς κυρίας Βλαινβίλ.

ΣΑΒΙΝΥ.

Εἶναι κοντὴ ἢ ὕψηλὴ;

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Τὸ σακκούλιον.

ΣΑΒΙΝΥ.

Εἰπέτε με τοῦλάχιστον ἂν ἔχη μικρὸν τὸν πόδα.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Τὸ σακκούλιον ἢ θάνατος!

ΣΑΒΙΝΥ.

Θὰ με εἴπατε τὸ ὄνομα ἂν σε; δώσω τὸ σακκούλιον;

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Μάλιστα.

ΣΑΒΙΝΥ, ἐξάγων τὸ κυανὸν βαλάντιον.

Λόγον τιμῆς;

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Λόγον τιμῆς.

ΣΑΒΙΝΥ, φαίνεται διατάξων. Ἡ Κ. Λερύ τείνει τὴν χεῖρα· ἐκείνος δὲ τὴν παρατηρεῖ μετὰ προσοχῆς. Αἶφνης κἀθεται πλησίον αὐτῆς, καὶ λέγει εὐθύμως.

Ἄς ὁμιλήτωμεν περὶ φαντασιοκοπίας. Ὁμολογεῖτε λοιπὸν ὅτι καὶ αἱ γυναῖκες δύνανται νὰ ἔχουν;

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Τὸ ἐρωτᾶτε ἀκόμη;

ΣΑΒΙΝΥ.

Ὅχι καθ' αὐτὸ· ἀλλὰ δύναται νὰ συμβῇ ὡστε ἄνθρωπος νυμφευμένος νὰ ἔχη δύο τρόπους τοῦ ὀμιλεῖν, καὶ μέχρι τινὸς δύο τρόπους τοῦ πράττειν.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Λοιπὸν! καὶ ἡ συμφωνία μας διελύθη ὡς κενός; ἐνόμιζα ὅτι εἶχε κλεισθῆ.

ΣΑΒΙΝΥ.

Ὁ ἔγγαμος δὲν παύει νὰ ᾔναι ἀνὴρ ἢ εὐλογία δὲν τὸν μεταμορφώνει, ἀλλὰ τὸν ἀναγκάζει ἐνίοτε ν' ἀναλαμβάνη καὶ προσποιεῖται πρόσωπόν τι. Εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, τοῦτο μόνον πρόκειται νὰ γνωρίσωμεν, πρὸς ποῖον ἀποτείνονται οἱ ἄνθρωποι ὅταν ὀμιλοῦσιν, ἂν ὀμιλοῦσι κατ' ἀλήθειαν ἢ κατὰ τὸ παραδεγεμένον, ἂν ἀποτείνωνται πρὸς τὸ πρόσωπον ἢ πρὸς τὸ προσωπεῖον.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Ἐννοῶ, ἔχουσι τὴν ἐκλογὴν ἄλλὰ πόθεν ὁδηγεῖται τὸ κοινόν;

ΣΑΒΙΝΥ.

Νομίζω ὅτι εἰς κοινὸν ἔξυπνον οὔτε μακρὸν οὔτε δύσκολον εἶναι.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Δὲν θέλετε λοιπὸν πλέον τὸ πολῦτιμον ὄνομα; Ἐμπρὸς, δότε με αὐτὸ τὸ σακκούλιον.

ΣΑΒΙΝΥ.

Γυνὴ ἔξυπνος, παραδείγματος χάριν (αἱ ἔξυπνοὶ γυναῖκες εἰξεύρουσι τόσα πράγματα!), δὲν εἰμφορεῖ ν' ἀπατηθῆ, πιστεύω, περὶ τοῦ ἀληθοῦς χαρακτῆρος τῶν ἀνθρώπων. Βλέπει ἐκ πρώτης ὄψεως...

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Τελειωτικῶς, κρατεῖτε τὸ πουγγίον;

ΣΑΒΙΝΥ.

Μὲ φαίνεται ὅτι τὸ ἐπιθυμεῖτε παραπολύ. Γυνὴ ἔξυπνος, δὲν εἶναι ἀληθὲς, κυρία; πρέπει νὰ γνωρίζη νὰ διαχωρίζη τὸν σύζυγον ἀπὸ τὸν ἄνδρα; Πῶς εἶσθε κτενισμένη;

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Ναί, τὰ ἄνθη μὲ ἐστενοχώρουν, καὶ τὰ ἀφήρεσα. Ἄ! Θεέ μου, τὰ μαλλία μου ἐξεπλέχθησαν ἀπὸ τὸ μέρος τοῦτο.

(Ἐγείρεται, διαρθεύεται ἀπέναντι τοῦ κατόπτρου.)

ΣΑΒΙΝΥ.

Ἔχετε τὸ ωραιότερον ἀνάστημα τοῦ κόσμου. Γυνὴ ἔξυπνος καθὼς σεῖς...

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Γυνὴ ἔξυπνος ὡς ἐγὼ παραδίδεται εἰς τὸν διάβολον, ὅταν ἔχη δοσοληψίας μὲ ἄνδρα ἔξυπνον καθὼς σεῖς.

ΣΑΒΙΝΥ.

Ἄ! πᾶ! εἶμαι ἀρκετὰ καλὸς διάβολος.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Ὅχι δι' ἐμέ, καθὼς πιστεύω τοῦλάχιστον.

ΣΑΒΙΝΥ.

Διότι προφανῶς κάποιος ἄλλος μὲ ἀδικεῖ. Τί σημαίνει τοῦτο;

ΣΑΒΙΝΥ.

Σημαίνει ὅτι, ἂν σὰς ἀπαρέσκω, κάποιος μ' ἐμποδίζει τοῦ νὰ σὰς ἀρέσκω.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Ὀμιλεῖτε καὶ μετριοφρόνως καὶ εὐγενῶς, ἀλλ' ἀπατᾶσθε. Κάνεις δὲν με ἀρέσκει καὶ εἰς κἀνένα δὲν ἐπιθυμῶ ν' ἀρέσκω.

ΣΑΒΙΝΥ.

Εἰς τὴν ἡλικίαν σας καὶ μὲ αὐτὰ τὰμμάτια; ἀδύνατον!

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Καὶ ὁμῶς εἶναι ἡ ἀλήθεια καθαρὰ.

ΣΑΒΙΝΥ.

Ἄν τὸ ἐπίστευα θὰ ἐσχημάτιζεν κακίστην γνώμην περὶ τῶν ἀνδρῶν.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Θὰ σὰς πείσω εὐκόλως. Ἐχὼ ματαιότητα μὴ ὑποφέρουσαν κύριον.

ΣΑΒΙΝΥ.

Δὲν δύναται τοῦλάχιστον νὰ ὑποφέρῃ δούλον;

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Πᾶ! δούλοι ἢ κύριοι, πάντοτε τύραννοι εἶσθε.

ΣΑΒΙΝΥ, ἠγειρόμενος.

Εἶναι ἀληθὲς, καὶ ὁμολογῶ ὅτι πάντοτε ὡς πρὸς τοῦτο ἐμίσησα τὴν διαγωγὴν τῶν ἀνδρῶν. Δὲν εἰξεύρω πόθεν προέρχεται αὐτ' ἡ μανία νὰ ἐπιβάλλωνται, ἢ ὅποια μόνον τὸ μῖσος ἐπισύρει.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Αὐτ' εἶναι ἡ γνώμη σας εἰλικρινῶς;

ΣΑΒΙΝΥ.

Εἰλικρινέστατα. Δὲν ἐννοῶ πῶς φαντάζεται τις ὅτι ἐπειδὴ ἤρρεσαν ἀπόψε, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβληθῇ αὐρίον.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Καὶ ὁμῶς τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς παγκοσμίου ἱστορίας.

ΣΑΒΙΝΥ.

Μάλιστα, καὶ ἂν οἱ ἄνδρες εἶχον τὸν κοινὸν νοῦν ὡς πρὸς τοῦτο, αἱ γυναῖκες δὲν θὰ ἦσαν τόσοσιν προφυλακτικαί.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Πιθανόν. Αἱ σημεριναὶ σχέσεις εἶναι γάμοι, καὶ ὅταν πρόκειται περὶ γάμου πρέπει νὰ σκεφθῇ τις ὀλίγον.

ΣΑΒΙΝΥ.

Ἔχετε μέγα δίκαιον καὶ δὲν με λέγετε διατί τὰ πράγματα βρῖνκουσι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον; διατί τόσοσιν κωμῳδία καὶ τόσοσιν ὀλίγη εἰλικρινεῖα;

Γυνὴ ωραία ἐμπιστευομένη εἰς εὐγενῆ ἄνδρα δὲν δύναται τάχα νὰ τὸν διακρίνη; Μόνον βλάκες δὲν ὑπάρχουν ἐπὶ τῆς γῆς.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τοῦτο εἶναι ζήτημα. ΣΑΒΙΝΥ.

Ἀλλὰ ὑποθέτω ὅτι, κατὰ τύχην, εὐρίσκειται ἄνθρωπος, ὅστις ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου δὲν ἔχει τὴν γνώμην τῶν βλακῶν καὶ ὑποθέτω ὅτι παρουσιάζεται περιστασις, καθ' ἣν δύναται νὰ ᾔναι εἰλικρινῆς ἄνευ κινδύνου, ἄνευ κρυψινοῦ, ἄνευ φόβου ἀκριτομυθίας.

(Λαμβάνει τὴν χεῖρα τῆς Κυρίας Λερού.)

Ἵποθέτω ὅτι λέγω εἰς μίαν γυναῖκα. Εἴθεθα μόνον, εἴσαι νέα καὶ ὠραία καὶ ἐκτιμῶ, ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς ἄνθρωπον, τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν σου. Μυρία ἐμπόδια μᾶς χωρίζουσι, μυρία λύπαι μᾶς ἀναμένουσιν, ἔαν προσπαθῶμεν αὐρίον νὰ ἐξανατιδῶμεν ἀλλήλους. Ἡ ὑπερηφάνειά σου ἀποστρέφεται τὸν ζυγὸν καὶ ἡ φρόνησίς σου δὲν θέλει δεσμῶν μήτε τοῦτο μήτ' ἐκεῖνο φοβοῦ. οὔτε διαβεβαίωσιν ζητῶ παρὰ σοῦ, οὔτε ὑποχρέωσιν, οὔτε θυσίαν, ἐν μόνον μειδιάμα τῶν βουδίνων τούτων χειλέων καὶ ἐν βλέμμα τῶν ὠραίων τούτων ὀφθαλμῶν. Μειδιάσει ἐν ὄσφῃ ἡ θύρα αὐτῆ εἶναι κεκλεισμένη ἢ ἐλευθερία σου κείται ἐπὶ τοῦ κατωφλίου καὶ τὴν ἀνευρίσκεις ἅμα ἐξελθοῦσα τοῦ δωματίου τούτου. Δὲν σοὶ προτείνω ἠδονὴν ἄνευ ἔρωτος, ἀλλ' ἔρωτα ἄνευ λύπης καὶ πικρίας, φαντασιοκοπίαν δηλαδὴ ἀφ' οὗ περὶ φαντασιοκοπίας ὁ λόγος, οὐχὶ τὴν τυφλὴν τῶν αἰσθήσεων, ἀλλὰ τὴν τῆς καρδίας τὴν ὅποιαν μίαν στιγμὴν γεννηῖ, καὶ τῆς ὅποιας ἡ ἀνάμνησις μένει αἰώνια.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Μὲ ὀμιλεῖτε περὶ κωμῳδίας ἄλλὰ φαίνεται ὅτι ἐν ἀνάγκῃ παίξετε κωμῳδίας ἐπικινδυνωτάτας. Μ' ἔρχεται κάποιος ὄρεξις νὰ μ' ἔλθῃ μίαν φαντασιοκοπία πρὶν ἀπαντήσω εἰς τὸν λόγον σας καὶ νομίζω ὅτι εἶναι καιρὸς ἀφ' οὗ συνηγορεῖτε ὑπὲρ τῶν φαντασιοκοπιῶν. Ἔχετε ἐκεῖ χαρτίτα;

ΣΑΒΙΝΥ.

Μάλιστα, εἰς αὐτὴν τὴν τράπεζαν τί τὰ θέλετε; ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Δότε μὲ τα, ἔχω τὴν φαντασιοκοπίαν μου, καὶ εἴθε ὑποχρεωμένους νὰ ὑπακούσετε, ἂν δὲν θέλετε νὰ περιπέσετε εἰς ἀντίφασιν.

(Λαμβάνει ἐν χαρτίον ἐκ τοῦ συνέλου.)

Ἐμπρὸς, κόμη, κόκκινον ἢ μαῦρον; ΣΑΒΙΝΥ.

Καὶ δὲν μὲ λέγετε τί παίζομεν; ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Κατ' ἐκλογὴν (4).

(4) Ὀνομάζεται ἐκλογὴ (discretion) στοιχείμα, ἐν ᾧ ὁ ἀποδείξωμεν εἰς ἀλλήλους ὅτι ἐγὼ μὲν εἶμαι φιλάρεσκος, ὑμεῖς δὲ ἀκόλαστος, διότι μόνον καὶ μόνον

ΣΑΒΙΝΥ.

Ἔστω. — Λέγω κόκκινον. ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Φάντες πίκας ἔχασατε. Δότε τὸ κυανοῦν πουγγίον.

ΣΑΒΙΝΥ.

Ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἀλλὰ κρατῶ τὸ κόκκινον, καὶ ἂν καὶ τὸ χρῶμά του μ' ἔκαμε νὰ χάσω δὲν θὰ τὸ ἐπιπλήξω ποτὲ διὰ τοῦτο, διότι γνωρίζω, ὅσον καλὰ καὶ σεῖς, ποῖα χεῖρ τὸ ἐπλεξε.

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Μεγάλῃ ἢ μικρά; ΣΑΒΙΝΥ.

Ὡρασιότατη καὶ μαλακὴ ὡς ἡ μετάξα. ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Τῇ ἐπιτρέπεται νὰ ἐκτελέσῃ μικρὸν τι κίνημα ἐκ ζηλοτυπίας προσερχόμενον;

(Ῥίπτει εἰς τὸ πῦρ τὸ κυανοῦν βαλάντιον.)

ΣΑΒΙΝΥ.

Ἐρνεστίνα, σὲ λατρεύω! ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ, βλέπει κατόμενον τὸ βαλάντιον. Πλησιάζει δὲ καὶ λέγει πρὸς τὸν Σαβινὸν τρυφερῶς:

Δὲν ἀγαπᾶτε λοιπὸν πλέον τὴν Κυρίαν Βλαϊνβίλ; ΣΑΒΙΝΥ.

Ἄ! Θεέ μου! οὐδέποτε τὴν ἠγάπησα. ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Οὐτ' ἐγὼ, κύριε Σαβινύ. ΣΑΒΙΝΥ.

Ἀλλὰ ποῖος σὰς εἶπεν ὅτι ἐσκεπτόμην περὶ αὐτῆς τῆς γυναίκος; Ἄ! οὐδέποτε θὰ ζητήσω παρ' αὐτῆς μίαν στιγμὴν εὐτυχίας αὐτῆ δὲν θὰ μὲ τὴν δώσῃ! ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Οὐδ' ἐγὼ, κύριε Σαβινύ. Ἐκάματε πρὸ μικροῦ δι' ἐμὲ μικρὰν θυσίαν, καὶ τοῦτο εἶναι εὐγενέστατον ἐκ μέρους ὑμῶν, ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ σὰς ἀπατήσω. Δὲν ἐπλεξα ἐγὼ τὸ κόκκινον πουγγίον. ΣΑΒΙΝΥ.

Εἶναι δυνατὸν; Ποῖα τὸ ἐπλεξε λοιπόν; ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Χεῖρ ὠρασιότερα τῆς εἰδικῆς μου. Σκεφθῆτε, παρκαλῶ, μίαν στιγμὴν, καὶ ἐξηγήσατέ μοι τὸ αἰνίγμα τοῦτο. Εἰς καθαρεύουσιν γλώσσῃν μὲ διεδηλώσατε ὠρασιότατα τὰ αἰσθηματὰ σας ἔγονατίσατε μὲ τὰ δύο γόνατα καταγῆς, καὶ σημειωτέον ὅτι δὲν ὑπάρχει τάπησ' σὰς ἐζήτησα τὴν κυανὴν σακκούλαν καὶ μ' ἀφήκατε νὰ τὴν καύσω. Τί εἴμ' ἐγὼ ὥστε νὰ γένω ἀξία ὄλων τούτων; Τί ἐκτακτὸν εὐρίσκετε εἰς ἐμέ; Εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν εἶμαι ἄσχημος, εἶμαι νέα, καὶ εἶναι βέβαιον ὅτι ἔχω μικρὸν τὸν πόδα. Ἀλλὰ τέλος πάντων ὅλ' αὐτὰ δὲν εἶναι τόσοσιν σπάνια. Ἄν ἀποδείξωμεν εἰς ἀλλήλους ὅτι ἐγὼ μὲν εἶμαι φιλάρεσκος, ὑμεῖς δὲ ἀκόλαστος, διότι μόνον καὶ μόνον

είναι μεσονύκτιον και εύρισκόμεθα καταμόνας, ἰδοὺ λαμπρὸν κατόρθωμα ὅπως ἀναγραφῆ εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά μας! Καὶ ὅμως αὐτὸ εἶναι ὕλον. Καὶ ὅτι με παραχωρεῖτε γελῶν, ὅτι παραιτεῖτε ἄνευ τῆς ἐλαχίστης λύπης, τὴν ἀσήμαντον θυσίαν εἰς ἔτι μᾶλλον ἀσήμαντον φαντασιοκοπίαν, τὴν ἀσήμαντον ταύτην θυσίαν ἀρνεῖσθε εἰς τὴν μόνην γυναῖκα, ἥτις σᾶς ἀγαπᾷ, εἰς τὴν μόνην γυναῖκα τὴν ὁποίαν ἀγαπᾶτε!

(Ἀκούεται κρότος ἀμάξης.)

ΣΑΒΙΝΓ.

Ἀλλὰ, Κυρία, ποῖος σᾶς ἐπληροφόρησε...

ΚΥΡΙΑ ΛΕΡΥ.

Ὀμιλήσατε χαμηλότερα, κύριε, ἰδοὺ αὐτὴ ἐπανέρχεται καὶ ἡ ἀμαξία θὰ με παραλάβῃ. Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σᾶς διδάξω τὴν ἠθικὴν, ἀλλ' εἰσθε ἀνθρώπος ἔχων καρδίαν, καὶ ἡ καρδία σας θὰ σᾶς διδάξῃ αὐτήν. Ἄν παρατηρήσατε ὅτι ἡ Ματθίλδη ἔχει τὰ μμάτια κόκκινα, σφογγίσατε αὐτὰ μὲ τὸ μικρὸν τοῦτο σκικουλῖον τὸ ὁποῖον θ' ἀναγνωρίσουν τὰ δάκρυά της· διότι ἡ καλλή, ἡ ἀγαθὴ καὶ πιστὴ σας σύζυγος ἐκοπίασε δεκαπέντε ἡμέρας διὰ νὰ τὸ πλέξῃ. Ἰγναίεστε· ἴσως σήμερον εἰσθε δυσηρεστημένος κατ' ἐμοῦ, ἀλλ' αὐριον θὰ ἔχετε φίλιον τινὰ πρὸς ἐμὲ, καὶ, πιστεύσατέ με, τοῦτο ἀξίζει πολὺ περισσότερον τῆς φαντασιοκοπίας. Ἀλλ' ἂν ἔχετε ἀναπόφευκτον ἀνάγκην φαντασιοκοπίας, ἰδοὺ, ἰδοὺ ἡ Ματθίλδη ἡ φαντασιοκοπία αὐτὴ θὰ σᾶς ἐλπίξω ἐκ τῆς μνήμης σας μίαν ἄλλην, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς εἰς τὸν κόσμον, οὐδ' αὐτὴ ἡ Ματθίλδη, οὐδέποτε θὰ μάθῃ.

(Εἰσέρχεται ἡ Ματθίλδη. Ἡ δὲ Κυρία Λερυ προὐπαντᾷ καὶ ἀσπάζεται αὐτήν.)

ΣΑΒΙΝΓ, παρατηρεῖ αὐτὰς· πλησιάσας δὲ ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τῆς συζύγου αὐτοῦ τὸν ἄνθινον στέφανον τῆς Κυρίας Λερυ, καὶ λέγει πρὸς ταύτην ἀποβίδων αὐτόν·

Σᾶς ζητῶ συγγνώμην, Κυρία, θὰ τὸ μάθῃ· ἐγὼ δὲ οὐδέποτε θὰ λησμονήσω ὅτι νέου ἐφημερίου διδχαλὶ εἶναι ἄρισται. Σ.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Η ΜΑΡΚΕΣΙΑ ΣΙΡΕ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλᾶδ. 391 καὶ 392.)

Γ'.

Τὸ ἐσπέρας τῆς ἐπαύριον, ἡ μαρκεσία παρευβέθη εἰς τὸ γεῦμα. Ἡ βαρονίς, χαίρουσα ὅτι ἔβλεπε τὴν θυγατέρα, ἐφάνη λίαν εὐθυμος καὶ αὐτὴ δὲ ἡ κυρία Σιρε δὲν ἔδειξε τὴν συνήθη ψυχρότητα. Περὶ τὰ

τέλη τοῦ γεύματος ἡ γραῖα ὠμίλει περὶ τῆς βασιλείας Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ'. καὶ διηγείτο τοὺς θριάμβους αὐτῆς· ἐννοεῖται δ' ὅτι δὲν ἐλησμονήσῃ καὶ τοὺς περιφήμους ἀδάμαντας τοὺς δωρηθέντας παρὰ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος.

— Τῷ ὄντι, κύριε Δεβρὲς, εἶπε, πρέπει νὰ σᾶς τοὺς δείξω. Ἐγὼ εὐχαριστοῦμαι πάντοτε ὁσάκις τοὺς βλέπω καὶ εἶμαι βεβαία ὅτι θὰ τοὺς εὐρετε ὠραιότατους. Μαριέττα, κόρη μου, ἐξηκολούθησεν ἀποτεινομένη πρὸς τὴν ὑπρέτιδα ἥτις διώρθου τὴν πυρὰν, πήγαμε νὰ τοὺς φέρῃς. Εἰζούρεις, εἶναι εἰς τὴν μικρὰν μου αἵθουσαν. Ἰδοὺ, προσέθηκεν ἀφ' οὗ ἐξῆλθεν ἡ ὑπρέτις, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἔκαμνα ἄλλοτε, διότι θὰ ἐφοβούμην μήπως βάλω κἀνένα εἰς πειρασμόν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι με τοὺς ἔκλεψαν μίαν φορὰν καὶ, ἐπειδὴ ἤμην τότε πτωχὴ, οἱ φόβοι μου ἦσαν δίκαιοι. Ἀλλὰ τὴν σήμερον διαφέρει, διότι δὲν κλέπτουν ποτὲ τοὺς πλουσίους.

Ἡ Μαριέττα ἔφερε τοὺς ἀδάμαντας, οἵτινες διήλθον ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, καὶ ἕκαστος ἐθαύμασεν αὐτούς. Ἡ μαρκεσία παρετήρει σοβαρῶς τὸν ἀξιωματικόν· οὗτος, ζυγίσας τὸ κόσμημα διὰ τῆς χειρὸς, εἶπε μετ' ἀταραξίας ὅτι ἦτο ὄντως ὠραιότατον. Ὅτε δὲ οἱ ἀδάμαντες ἐτέθησαν πάλιν εἰς τὴν θήκην αὐτῶν, ἡ γραῖα βαρονίς ἐσκυθρώπασε καὶ εἶπεν·

— Ἰδοὺ τί μόνον με μένει ἀπὸ τὸ παρελθόν!

Ἀναζητήσασα δὲ τὴν Μαριέτταν καὶ μὴ ἰδοῦσα αὐτήν, ἐστράφη πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν καὶ εἶπε·

— Κύριε Δεβρὲς, λάβετε τὸν κόπον νὰ τοὺς πηγαίνετε ὀπίσω εἰς τὸ δωμάτιόν μου· τοὺς θέτετε ἐπάνω εἰς ἓν ἐπιπλὸν ὁποῖονδήποτε.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἠτοιμάζετο νὰ ὑπακούσῃ ὅτε ἡ μαρκεσία ἀνεχαίτισεν αὐτὸν διὰ νεύματος·

— Εἶναι περιττὸν, εἶπε, νὰ ἐνοχληθῇ ὁ κύριος· ἐσήμανε δὲ καὶ ἡ Μαριέττα εἰσῆλθον·

— Δότε τους εἰς τὴν Μαριέτταν, μητέρα μου, θὰ εὐρεθῶσιν εἰς καταλληλοτέρας χεῖρας ἀπὸ τὰς τοῦ κυρίου.

Ἡ κυρία Σιρε ἐνόμιζεν ἄρᾳ γε αὐτὸν ἱκανὸν νὰ κλέψῃ τοὺς ἀδάμαντας; Ἄπαντες προσεῖδον ἀλλήλους· ἡ δὲ βαρονίς ἔφερε τὴν χεῖρα ἄνω τῶν ὀφθαλμῶν ὅπως ἴδῃ κάλλιον τὸν ἀξιωματικόν, οὐχὶ ὑποπεύουσα αὐτόν, ἀλλ' ἐπιθυμοῦσα νὰ κρίνῃ ἀκριβῶς περὶ τῆς ἐντυπώσεως ἣν ἐνεποίησεν εἰς αὐτόν ἢ ἀνεξήγητος ἀντιπάθεια τῆς μαρκεσίας. Ἀλλ' ὁ φυγὰς ἔμεινεν ἀτάραχος, στηρίζας μόνον ἐπὶ τῆς κυρίας Σιρε βλέμμα ψυχρὸν καὶ ἀπειλητικόν. Μετὰ μικρὰν σιωπὴν, οἱ ἄλλοι ἀπῆλθον· ὅτε δὲ καὶ ἡ βαρονίς, ἀσπασαμένη τὴν θυγατέρα, ἀπεχώρησεν, ὁ ἀξιωματικὸς, ὅστις μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἐφυλλολόγει βιβλίον προσποιούμενος ὅτι ἀνχινώ-

σκεῖ, ἠγέρθη ἀποφασιστικῶς καὶ εἶπε πρὸς τὴν μαρκεσίαν, ἥτις ἴστατο πλησίον τῆς ἐστίας·

— Κυρία, με ἀνεγνωρίσατε κάλλιστα.

Ἡ δὲ μαρκεσία οὐδὲν ἀπήνησεν.

— Εἶμαι, προσέθηκεν ὁ ἀξιωματικὸς, εἶμαι ὁ Ἄδριανὸς Κορνιέ, ὁ υἱὸς τοῦ ἀρχαίου σας ὑπρέτου, ὁ σύντροφος καὶ φίλος τοῦ συζύγου σας, ὁ ἀνθρώπος τὸν ὁποῖον ἠγαπήσατε.

Ἡ κυρία Σιρε ἐβρίγησεν ἐξ ἀγανακτήσεως καὶ περιφρονήσεως.

— Με ἠγαπήσατε, ἐπανέλαθεν ὁ Ἄδριανὸς, εἶμαι βέβαιος. Μάρτυρας τῆς παλαιᾶς σας ἀγάπης ἔχω τὸ ἀδιάλλακτον πρὸς ἐμὲ μῖσος, τὸ πένθος καὶ τὴν αὐστηρότητα τοῦ βίου σας, τὴν ἀνάτην λύπην, τὴν ὁποίαν ἡ μὲν καρδία σας θέλει νὰ ἀρνηθῇ, οἱ δὲ χαρακτῆρες σας προδίδουν.

Τὸ πρόσωπον τοῦ ἀξιωματικοῦ ἠκτινοβόλει· δὲν ἦτο πλέον ὁ γλυκὺς, συνεσταλμένος καὶ σχεδὸν δειλὸς ἐκεῖνος ἀνθρώπος, ὅστις, ἀπὸ ἐνὸς μηνὸς, σμικρυνόμενος καὶ ταπεινούμενος, ἐδέχετο ἄνευ ἀντιστάσεως τὰς προσβολὰς ἦτο ἀνθρώπος τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς ἀρχῆς, ἀπληλαγμένος δισταγμῶν καὶ ἀδυναμίας, πλήρης ἰσχύος καὶ θελήσεως.

Ἡ μαρκεσία, φρίττουσα ἐξ ὀργῆς ἀλλὰ καὶ δαμασθεῖσα, συνεκέντρου τὰς δυνάμεις αὐτῆς ὅπως κατασυντρίψῃ τὸν ἀντίπαλον.

— Καὶ ἂν ἐπαύσατε νὰ με ἀγαπᾶτε, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἄδριανὸς, ἐπαύσατε διότι ἐκήρυξα ἐνώπιόν σας καὶ ἐνώπιον ὄλων ὅτι ἐκλεψα αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς ἀδάμαντας, τοὺς ὁποῖους πρὸ ὀλίγου ἐφοβήθητε μὴ πάλιν κλέψω. Καὶ ὅμως, κυρία, εἶπε ταπεινῶν τὴν φωνὴν μεθ' ἀπλότητος καὶ ὑψηλοφροσύνης, δὲν ἐκλεψα αὐτοὺς τοὺς ἀδάμαντας.

Ἡ μαρκεσία προσεῖδεν αὐτὸν ἀπὸ κεφαλῆς· μέχρι ποδῶν καὶ ἤρχισε νὰ γελᾷ.

Τότε ὁ Ἄδριανὸς, πορευθεὶς βραδέως πρὸς τὸν βλάκκ·

— Συγχώρησόν με, Κάρολε, εἶπε, διότι ἡ βίασάνος ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις μου. Διὰ τί με περιεφρόνησε τόσο; Πταίω ἐγὼ ἂν εὐρίσκωμαι ἐδῶ; Εἶχον ἀναγνωρίσει τὴν κατοικίαν της, δὲν ἠθέλον νὰ εἰσέλθω εἰς αὐτήν, ἀλλ' ὁ κόπος με ἐνίκησε καὶ ἔπεσα αἰματόφυρτος εἰς τὸ κατώφλιον. Με ἐπεριποιήθησαν, με ἐθεράπευσαν καὶ, ὅταν εἶπον ὅτι θέλω νὰ ἀναχωρήσω, με ἐκράτησαν. Ἀλλοίμονον! ἡ καρδία μου, ὑπὲρ τὸ δέον ἀσθενῆς, με ἐκράτει ἐπίσης. Ἔπρεπε νὰ με εὐσπλαγχνισθῇ καὶ νὰ μὴ με ἀναγκάσῃ νὰ συζητῶ σήμερον με αὐτήν περὶ τῆς τιμῆς μου.

Στραφεὶς δὲ πρὸς τὴν μαρκεσίαν·

— Με συγχωρεῖτε, κυρία, εἶπεν, ὀμιλῶ πρὸς αὐτὸν καὶ ὄχι πρὸς ὑμᾶς. Ἡ λύπη με παραφέρει καὶ

δὲν ἔχω βεβαίως τὸ δικαίωμα νὰ ἀναφέρω ἔρωτα περὶ τοῦ ὁποῖου ὀλίγον φροντίζετε. Ἄλλο ἔχω νὰ σᾶς εἶπω.

Ἡ κυρία Σιρε καθήσασα ἐσταύρωσε τοὺς βραχίονας, ἀτάραχος μὲν καὶ ὑπομονητικὴ κατὰ τὸ φαινόμενον, περιμένουσα ὅμως μετ' ἀδυσωπήτου καὶ σφοδρᾶς περιεργείας τὰς ψευδεῖς βεβαίως ἀποκαλύψεις τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου.

— Κυρία, εἶπεν ὁ Ἄδριανὸς, πρὸ δώδεκα ἐτῶν εὐρισκόμεν εἰς τὸν πύργον τοῦτον ὡς καὶ σήμερον· ἀλλ' ἤμην νέος, ἐπίστευον, ἠλπίζον. Ὁ Κάρολος ἦτο φίλος μου μᾶλλον ἢ σύντροφος καὶ ἀδελφός μου μᾶλλον ἢ φίλος· ὁ μαρκεσίος Σιρε μὲ ἐθεώρει σχεδὸν υἱόν· ἐγὼ δ' ἐπίστευον εἰς τὸ μέλλον μου μετὰ τυφλοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Μὴ ἀγανακτεῖτε ὅτι σᾶς ἀνεθυμίζω τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, τὸ κάμνω ἐξ ἀνάγκης, διὰ νὰ σᾶς ἐξηγήσω πῶς σᾶς ἠγάπησα ἅμα ὡς σᾶς εἶδον καὶ πῶς ἠδυνήθην νὰ πιστεύσω ὅτι γάμος μεταξὺ ἡμῶν δὲν ἦτο ἀδύνατος. Ἡ φιλοδοξία καὶ ἡ ἐπιτυχία ἠθελόν με ἀνυψῶσαι καὶ πλουτίσαι, ἡ δὲ πρὸς ἐμὲ ἀγάπη τοῦ μαρκεσίου μὲ ἐπειθεῖν ὅτι δὲν ἤμην ἀνάξιος ὑμῶν, καὶ σεις τέλος δὲν ἀπεκρούετε τὰς εὐχὰς μου οὐδὲ παρεβλέπετε αὐτάς· ὥστε ἐπίστευσα ὅτι ἠγαπώμην. Τότε, ἐν μέσῳ τοιαύτης εὐδαιμονίας, με προσέβλεπεν ἡ τύχη. Ὁ Κάρολος καὶ ἐγὼ εἴχομεν ἐπανέλθει ἐκ Παρισίων, ὅπου, ἐν ᾧ ἐγὼ προητοίμαζον τὸ σταδίον μου, ἐκεῖνος ἔζη διασκεδάζων, καὶ πολλάκις εἶχον ἐπιπλήξει φιλικῶς αὐτὸν διὰ τοῦτο. Ἀλλ' ἐδῶ εὐρίσκετο μακρὰν παντός κινδύνου, ἔθεν καὶ αἱ ἀνησυχίαι μου ἔπαυσαν. Μίαν ὅμως τῶν ἡμερῶν με ἔλαβε κατὰ μέρος καὶ με εἶπεν·— Ἄδριανέ, ἔχω τι νὰ σὲ ἐμπιστευθῶ καὶ μίαν χάριν νὰ σὲ ζητήσω. Ὅταν ἤμην εἰς Παρισίους ἔχασα εἰς τὰ χαρτῖα ἓν ποσὸν σημαντικὸν τὸ ὁποῖον ὑπεσχέθην νὰ πληρώσω ἐντὸς τριῶν ἐβδομάδων καὶ ἡ προθεσμία λήγει μετ' ὀλίγης ἡμέρας· ἐννοεῖς δὲ ὅτι πρέπει νὰ κρατήσω τὸν λόγον μου. Δὲν ἐτόλμησα ὅμως νὰ ἐμολογήσω τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν πατέρα μου, ὅστις ἐσχάτως με ἐπέπληξεν αὐστηρῶς διὰ τὴν διαγωγὴν μου· ἀλλ' εἶπον τὸ πᾶν εἰς τὴν κυρίαν Κφιλι, ἥτις με ἐσυγχώρησε νὰ δώσω εἰς ἐνέχυρον τοὺς ἀδάμαντάς της, ἀργότερα δὲ θὰ ἐξηγηθῶ πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ θὰ πληρώσω. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὸ παρὸν δὲν θὰ με ἀφήσῃ νὰ ὑπάγω εἰς Παρισίους, σὲ παρακαλῶ νὰ ἀναχωρήσῃς ἀντ' ἐμοῦ, νὰ δώσης τοὺς ἀδάμαντας εἰς ἓνα τοκιστὴν, τοῦ ὁποῖου ἰδοὺ τὸ ὄνομα, νὰ δανεισθῆς τὰ χρήματα, καὶ νὰ τὰ πληρώσης.

Ταῦτα πάντα ἤκουσα μετὰ πολλῆς συγκινήσεως. Με ἐφάνη παράδοξον πῶς ἡ βαρονίς ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ εἰς ἐνέχυρον ἀδάμαντας τοὺς ὁποῖους εἶχε περὶ πολλοῦ, ἀλλ' οὐτε μὲ ἤλθε κατὰ νοῦν νὰ ὑ-

ποκτεύσω τὸν Κάρολον. Καὶ ὅμως ἀνεχώρησα πλη-
ρης ἀθυμίας. Ἄν μὲ ἐλεγέ τις ὅτι ἐμελλον νὰ χω-
ρισθῶ ἀφ' ὑμῶν διὰ παντός, δὲν θὰ ἐξεπληττόμην,
τοσαύτη ἦτο ἡ λύπη καὶ ἡ ἀδύναμί μου. Ἐξετέ-
λεσα τὴν παραγγελίαν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον,
καὶ ἐπανήλθον ἀμέσως εἰς τὸν πύργον, διότι προη-
σθάνομην δυστύχημα τὸ ὁποῖον ἤθελον ἀφεύκτως
νὰ προλάβω. Ἐφανταζόμην ὅτι, ἐμοῦ παρόντος, ἂν
τὸ δυστύχημα δὲν εἶχεν ἔλθει εἰσέτι, δὲν θὰ ἐτόλμα
νὰ ἔλθῃ. Ἐφθασα ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός, ὅτε ὅλοι
ἐκοιμῶντο ἐκτὸς τοῦ Καρόλου, εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ
ὁποῖου, ἰδὼν φῶς, ἀνέβην εὔρον δὲ αὐτὸν ὠχρόν,
καὶ λίαν τεταραγμένον. — Λοιπὸν! εἶπον, ἐτελείω-
σα ὅλα. — Ἄ! μὲ ἀπῆντησε, δὲν πρόκειται περὶ
τούτου! Δὲν σὲ εἶπον τὴν ἀλήθειαν, Ἄδριανέ. Ἐ-
κείνους τοὺς ἀδάμαντας δὲν μὲ τοὺς ἔδωκεν ἡ κυ-
ρία Κριλί, τοὺς . . . Καὶ ἐσιώπησε δισταζῶν. —
Τοὺς ἐπῆρες; εἶπον καὶ ψυχρὸς με περιέχυσεν ἰδρώς.
— Ναί, ἀπῆντησεν. Ἡ ἔλλειψις αὐτῶν ἀνεκαλύφθη
καὶ ὁ πατήρ μου ἀνεφέρθη εἰς τὴν δικαιοσύνην· ἐ-
πειδὴ δὲ ἦτο ἀπὼν, ὑπόπτεισαν σέ. — Καὶ δὲν εἶπες
τίποτε! ἀνέκραξα ὑπέικων εἰς τὴν πρώτην ὁρμήν.
— Τίποτε, ἀπῆντησε νεύων τοὺς ὀφθαλμούς. Αὐτοὶ
οἱ ἀτυνομικοί κλητῆρες μὲ παρετήρουν ἀδικόπως.
Ἀὐριοι ἴσως μὲ κατηγορήσουν καὶ ἐγὼ δὲν εἴμιπορῶ
νὰ ὁμολογήσω, μάλιστα εἰς τὸν πατέρα μου, ὅτι
ἐκλεψα . . . — Ἐνῶ ἐγὼ; . . . εἶπον τραυλιζῶν
καὶ δὲν ἠδυνήθην νὰ τελειώσω τὴν φράσιν. Ὁ δὲ Κά-
ρολος δὲν ἀπῆντησεν. Ἦρμησα τότε ἐκτὸς τοῦ δω-
ματίου καὶ περιεπλανήθην ἐπὶ μίαν ὥραν εἰς τὸν
κῆπον, τὴν κεφαλὴν ἔχων καίουσαν, προσκυροῦν
εἰς τὰ δένδρα, φεύγων τὰ παράθυρά σας καὶ ἐπα-
νερχόμενος ἀδικόπως ὑπ' αὐτά. Ἐκοιμάσθε, ὤνει-
ρεύεσθε διασκεδάσεις, χοροὺς, ἐμὲ ἴσως . . . Ἐνῶ
ἐγὼ, παράφρων ἐκ τῆς λύπης, ἠτοιμαζόμην νὰ σᾶς
ἀποχαιρετίσω διὰ παντός. Τέλος ὑπῆγα εἰς τοῦ πα-
τρός μου καὶ ἐξύπνισα αὐτὸν αἰφνιδίως· ἐκεῖνος δὲ,
ἰδὼν με, ἐτρόμαξε. — Πάτερ μου, εἶπον, πρέπει νὰ
μάθης τί συμβαίνει. — Καὶ διηγῆθην εἰς αὐτὸν
ταῦτα. — Τώρα λοιπὸν τί πρέπει νὰ κάμω; ἠρώ-
τησα. — Τὸ γνωρίζεις, Ἄδριανέ, ἀφ' οὗ μὲ ἐρωτᾷς.
— Ἐγὼ δὲ, γονυπετήσας πλησίον τῆς κλίνης αὐ-
τοῦ, ἐξεβῆράνην εἰς δάκρυα. — Ὁ κύριος, ἐπανέλα-
θεν, ἐκινδύνουσε τὴν ζωὴν του διὰ νὰ σώσῃ τὸν ὑ-
πῆρτον. Ὁ υἱὸς τοῦ κυρίου δὲν πρέπει νὰ ἀτιμασθῇ
ἐν ὄσφ ὁ υἱὸς τοῦ ὑπῆρτου δύναται νὰ θυσιάσῃ ὑ-
πὲρ αὐτοῦ τὴν τιμὴν του. — Στρέψας τὸ βλέμμα
πρὸς τὸν πατέρα μου, εἶδον αὐτὸν κάτωχρον, αἰδὲ
σπάνια καὶ λευκαὶ αὐτοῦ τρίχες μὲ ἐφάνησαν ἀ-
νωρθωμέναι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐ-
τοῦ εἶχον λάμψιν ἑκτακτον καὶ ἡ δεξιὰ του χεῖρ
ἦτο τεταμένη πρὸς ἐμέ. Ἦρπασα τὴν χεῖρα καὶ ἡ-

σπίασθην αὐτήν. — Ὑπαγε, υἱέ μου, μοὶ εἶπε, κάμε
τὸ χρέος σου. — Καὶ τὴν πρώτην τῆς ἐπαύριον, κυ-
ρία, ἐνώπιόν σας, ἐνώπιον ὄλων, διότι ἠθέλησα
ὥστε ἡ ἀτιμία νὰ γίνῃ κοινὴ διὰ νὰ βεβαιωθῇ ἔτι
μᾶλλον, κατηγορήσας ἐμυτοῦν ὅτι ἐκλεψα τοὺς ἀδά-
μαντας. Καὶ σᾶς εἶδον ὠχρίωσαν καὶ ἀποστρέφου-
σαν τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸν Κάρολον κλονούμενον,
καὶ ὁ μαρκέσιος μὲ ἀπεδίωξεν ὡς ἐλαυνόν, καὶ αὐ-
τὸς ὁ δυστυχῆς πατήρ μου, ὑποκριθεὶς τότε μόνον,
διότι μετὰ ταῦτα δὲν εἶχε πλέον αὐτὴν τὴν γεν-
ναϊότητα, πρόσωπον φρικτῆς κωμωδίας, δὲν μὲ ἔ-
καμνε κἂν νεῦμα ἀποχαιρετισμοῦ . . .

Ὁ Ἄδριανὸς ἐσιώπησε πρὸς στιγμὴν ἀποστρέφων
τὴν κεφαλὴν, ἴσως ὅπως κρύψῃ δάκρυα τὰ ὁποῖα
ἐνόμιζεν ἀνάξιον ἑαυτοῦ νὰ δείξῃ. Ἡ δὲ μαρκεσία
δὲν εἶχε πλέον τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους ἐπὶ
τοῦ στήθους, ἀλλὰ τὰς χεῖρας συνεσταλμένας καὶ
τὸ σῶμα ἔχουσα κεκλιμένον πρὸς τὰ πρόσω, ἤκουε
τὸν ἀξιωματικὸν μετὰ πλείστης δυσπιστίας, ἀλλὰ
καὶ μετ' ἐνδιαφέροντος τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ
ἀποκρύψῃ. Ὁ δὲ Ἄδριανὸς ἐπανελάθε·

— Τότε, κυρία, κατετάχθην εἰς τὸν στρατὸν,
διότι ἐκεῖ, κάλλιον ἢ ἄλλου, ἠδυνάμην νὰ εὔρω τὴν
λήθην καὶ τὸν θάνατον. Ἄλλ' ὁ θάνατος δὲν με ἡ-
θέλησεν. Ἡ καρδιά μου ὑμᾶς μόνον ἀνελογίζετο καὶ
ἐν μόνον ἐθλίβεν αὐτὴν τὸ ὅτι ἐκουσίως καὶ ἀνεπι-
στρεπτῶς εἶχον ἀτιμασθῇ ἐνώπιόν σας. Ἦλλαζα ὀνο-
μα καὶ ἔλαθον τὸ τῆς μητρὸς μου· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ
ἡλλαζα ἐσχάτως εἰσερχόμενος ὑπὸ τὴν στέγην σας,
διότι πιθανὸν νὰ τὸ ἐνθυμισθεῖ. Ἄνωφελές ψεῦδος,
δὲ ὑμᾶς τοῦλάχιστον! Μὲ ἀνεγνωρίσατε. Τότε εἶ-
δον ὅλον τὸ μέγεθος τῆς δυστυχίας σας, τὴν ὁποίαν
ἐγνωρίζον ἤδη ἐν μέρει, διότι ἐπανερχόμενος ἐξ ἐ-
κείνης ἐκστρατείας πρώτην φροντίδα εἶχον νὰ ἐξε-
τάζω περὶ ὑμῶν. Ἐμαθον λοιπὸν ὅτι ὁ Κάρολος σᾶς
ἐνουμείθη. Εἶχον μαντεύσει ὅτι σᾶς ἠγάπα καὶ δι'
αὐτὸ τὸν ἐσυγχώρησα. Δὲν ἠδύνατο, δὲν ἐπρεπεῖν,
αὐτὸς, ὁ συγγενῆς σας, νὰ κλυθῆν μὲ ἀτιμίαν ὑ-
πως ἐγὼ. Ἐμαθον μετὰ ταῦτα τὴν ἀκολασίαν εἰς
τὴν ὁποίαν ἐνέπεσε μετὰ τὸν γάμον του, ζητῶν βε-
βαιῶς νὰ διασκεδάσῃ τὰς λύπας καὶ ἴσως τὴν τύ-
ψιν τῆς συνειδήσεώς του· ἀλλ' ἀντὶ τούτου ἔχασε τὸ
λογικὸν του. Τώρα, κυρία, ὅτε ἡ παραφροσύνη του
μὲ ἀποδίδει τὴν ἐλευθερίαν, τώρα ὅτε μέλλω νὰ ἀ-
ναχωρήσω καὶ νὰ μὴ σᾶς ἐπανιδῶ ἴσως ποτέ, εἶπέ-
τε με, σᾶς ἰκοτεύω, ὅτι μὲ πιστεύετε ὀρκιζόμενον
ὅτι εἴμαι ἀθῶος.

Ταῦτα δὲ λέγων ὁ Ἄδριανὸς ἔτεινε τὰς χεῖρας
πρὸς τὴν μαρκεσίαν καὶ ἔκλινε τὸ γόνυ.

— Κύριε, ἀπῆντησε ψυχρῶς ἡ κυρία Σιρέ, ζη-
τεῖτε νὰ ὠφελῆθῃτε ἐκ τῆς ἀσθενείας τοῦ μαρκεσίου!
Ὁ Ἄδριανὸς ἀνηγέρθη καὶ ἔστρεψε κύκλω τοὺς ὀ-

φθαλμούς μετ' ἀπελπισίας· ἰδὼν δὲ τὸν βλάκα ἐ-
δραμε πρὸς αὐτὸν, καὶ στηριζας ἐπ' αὐτοῦ φλογώ-
δες βλέμμα ἀνέκραξεν·

— ὦ Θεέ μου, κάμε ἐν θαῦμα ὡς παρ' ὀλίγον
νὰ τὸ κάμῃς ἄλλοτε! Ἄς μὲ ἀναγνωρίσῃ ὁποῖος ἦ-
μην, ἂς τὸν ἀναστήσω, ἔστω καὶ διὰ μίαν στιγ-
μὴν! Λύσον τὴν γλωσσάν του, ἀνοιξόν τοὺς ὀ-
φθαλμούς του, διὰ νὰ δυνῆθῃ νὰ μαρτυρήσῃ τὴν
ἀλήθειαν!

Ἄλλ' ὁ βλάξ, βαρυνόμενος βεβαίως ὅτι δὲν εἶχον
εἰσέτι κατακλίνει αὐτὸν, ἐκινεῖτο ἀनुπομόπως καὶ
ἤρξατο νὰ γογγύξῃ μετ' ὕφους ἀνοήτου καὶ κλαυθ-
μοῦ.

— Ἄ! ἀνέκραξεν ἡ μαρκεσία, μὴ δοκιμάζετε
πλέον αὐτὰ τὰ τεχνάσματα· βλέπετε κάλλιστα ὅτι
δὲν δύναται νὰ εἴπῃ τι καὶ ὅτι εἴσθε βέβαιοι περὶ
τῆς σιωπῆς του.

— Ἔχετε δίκαιον, εἶπεν ὁ Ἄδριανός, ἡ τύχη μὲ
καταδικάζει· ἀλλὰ σεις δὲν εἴσθε ἀξίαι νὰ σᾶς ἀγαπᾷ
τις. Χαίρετε, κυρία, γνωρίζω τί πρέπει νὰ πράξω.

Τὸ βῆμα δ' ἔχων βέβαιον καὶ τὴν κεφαλὴν ὕψι-
λὴν, ἐξῆλθε τοῦ δωματίου, ἔνθα ἡ μαρκεσία ἔμεινε
τρέμουσα μετὰ τοῦ βλακῆς, ὅστις, κινῶν μονοτό-
πως δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ τὴν κεφαλὴν, ἐξηκολούθει
κλαυθμηρῶν.

Ω.

("Ἐπεταί συνέχεια.")

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Τὸ Ὀμηρικὸν ζήτημα, ἢτοι ἱστορία τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν.
Πραγματεία Ἀγ. Βλάχου τμηματάρχου κλ. βραβευθεῖσα ἐν τῷ
βδοκανακίῳ φιλολογικῷ διαγωνισμῷ τοῦ 1865. Ἀθῆναι 1866.

Γνωστὸν ὅτι ἀπὸ τινων ἐτῶν τελεῖται ἐν Ἀθή-
ναις φιλολογικὸς ἀγὼν, ὁ ἐπικαλούμενος βδοκανά-
κειος, ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐν Ὀδησσῷ φιλογενοῦς
ἀγωνοθέτου. Πρὸ τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ εἶχεν ἰδρυθῆ
καὶ ἕτερος, ὁ τσοκάνειος· τούτου ὅμως οὐδὲ τὸ μνη-
μόσυνον ἐπέζησε.

Τοῦ βδοκανακείου τὰ θέματα ὀρίζει τὸ Πανεπι-
στήμιον· ὠρίσθησαν δὲ καὶ ἐκρίθησαν ἄχρι τῆς ὠ-
ρας τρεῖς, τὰ ἐξῆς·

α—Περὶ τοῦ καθ' Ὀμηρον πολιτευματος τῶν ἡ-
ρωικῶν χρόνων.

β—Περὶ τοῦ καθ' Ὀμηρον οἰκιακοῦ βίου τῶν
Ἑλλήνων· καὶ

γ—Περὶ τοῦ Ὀμηρικοῦ ζητήματος.

Ἐκ τῶν διαγωνισθέντων, διὰ μὲν τὰ δύο πρῶτα
« ἀνείλετο τὸν κότινον, » ἢ, κατὰ τὴν σημερινὴν
συνῆθειαν, ψυχραγωγοτέρων, ὡς λέγεται, τῆς ἀρχαίας
ἐκείνης, ἀπεταμειύσατο τὸ χιλιόδραχμον βραβεῖον,

ὁ φοιτητῆς τῆς φιλολογίας Κ. Μιστριώτης, διὰ δὲ
τὸ τρίτον ὁ Κ. Ἀγ. Βλάχος, ὁ εὐδοκίμως σταδιο-
δρομήσας καὶ κατὰ τὸν ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ Κ.
Βουτσιαῆ. Εἰς τὴν λύσιν τοῦ δευτέρου ζητήματος
εἶχε συντρέξει καὶ ὁ τότε ἐν Γερμανίᾳ τὰς σπουδὰς
ποιούμενος Κ. Κλέων Ῥαγκαβῆς· ἐπειδὴ ὅμως τὸ
πόνημα αὐτοῦ, διαπεριωθὲν εἰς Ἀθήνας μετὰ τὴν
τεταγμένην προθεσμίαν, δὲν ἐκρίθη, ἐδημοσιεύθη
ἅπλως διὰ τοῦ τύπου, ἀποτελέσαν ὀλόκληρον βι-
βλίον, διηγοῦμενον εὐμεθέδως τὸν βίον τῶν ἐπὶ ὀ-
μήρου Ἑλλήνων, καὶ διδάσκον ἡμᾶς πῶς ἔτρωγον,
πῶς κτεκλίνοντο, πῶς ἐνουμείοντο, πῶς ἐθερα-
πεύοντο, ἐνὶ λόγῳ πῶς διητῶντο, πῶς ἔζων καὶ
πῶς ἐνεταφιάζοντο οἱ αἰοδιμοὶ ἡμῶν πρόγονοι τῆς
ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἀλλὰ καὶ τοῦ Κ. Βλάχου ἡ πραγματεία, ἡ δια-
λαμβάνουσα περὶ τοῦ Ὀμηρικοῦ ζητήματος, βιβλίον
ὄλον ἀποτελεῖ. Τί δὲ ἐστὶν Ὀμηρικὸν ζήτημα; Ἐ-
πειδὴ δὲν εἴμεθα πάντες φιλόλογοι, οὔτε πάντες ἔ-
χομεν κεντρὸν ἢ ὑπομονὴν ἢ ἔξιν πρὸς ἀνάγνωσιν,
ἀγνοοῦμεν ἐξ ἀνάγκης οἱ πλείστοι τί ἐννοεῖ ἡ σύν-
τομος αὕτη πρότασις· χάριν τούτων λοιπὸν φέρε εἶ-
πωμεν ἐν κεφαλῇ ὀλίγα τινά· τοὺς δὲ φιλιανα-
γνώστους προτρέπομεν νὰ σπεύσωσι ν' ἀρυσθῶσι καὶ
ὠφελείαν καὶ τέρψιν ἀπὸ τῆς πραγματείας, ἐξιστο-
ροῦσας ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὰ περὶ τοῦ ζητήματος
μετ' εὐκρινείας ἡμᾶς καὶ χάριτος. Δὲν πρόκειται δὲ
νὰ ἐπικρίνωμεν αὐτήν· διότι ἀφοῦ ἐκρίθη, ἐνεκρίθη
καὶ ἐβραβεύθη ὑπὸ σοφῶν διδασκάλων, οἶον Κωνστ.
τοῦ Ἀσωπίου, καὶ Φιλ. Ἰωάννου, καὶ Εὐθ. Καστόρ-
χου, τολμηρὸν νὰ τρέξωμεν ἡμεῖς οἱ πεζοὶ παρὰ τὸ
λύθειον αὐτῶν ἄρμα. Ἴδου λοιπὸν τὸ ζήτημα ὅπως
διετυπώθη ὑπὸ τῶν ἀγωνοδικῶν.

α—Ἄν ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσεια καὶ πάντα τὰ
μέρη αὐτῶν προήλθον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ ἢ
ὑπὸ διαφόρων· καὶ ἂν τρητῆται ἐν αὐτοῖς ἡ ἀπαι-
τουμένη ἐνότης.

β—Ἄν τὰ ποιήματα ταῦτα ἀπ' ἀρχῆς ἐγρά-
φησαν, ἢ διὰ στοματικῆς παραδόσεως μέχρι τινῶς
διατηρηθέντα μετὰ κεντρὸν ἐγράφησαν.

γ—Ἄν ὑπῆρχε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διαφωνία
περὶ Ὀμήρου καὶ τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν.

δ—Πότε ἤρχισε παρὰ τοῖς νεωτέροις τὸ λε-
γόμενον Ὀμηρικὸν ζήτημα, ἢ διαφωνία δηλαδὴ περὶ
ἀρχῆς καὶ συστάσεως τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων, τί-
νες οἱ ἐξέχοντες καὶ εἰ συμφωνοῦσιν ἅπαντες* (1).

Ἀλλὰ ποῦ καὶ πότε ἐγεννήθη τὸ περίεργον τοῦ-
το ζήτημα; Οὔτε εἰς τῶν ἀρχαίων χρόνους τὰ Ὀμηρικὰ
ἔπη, οὔτε εἰς τῶν ἐγκυφάντων περὶ τὴν μελέτην

(1) Τὸ Ὀμηρ. ζήτημα ὑπὸ Ἀγ. Σ. Βλάχου, σελ. 9.

αὐτῶν τὴν κεφαλὴν κατέβη ποτὲ ἡ ἰδέα, ὅτι ἄλλος ἔγραψε τὴν Ἰλιάδα καὶ ἄλλος τὴν Ὀδύσειαν, ἢ, τὸ παραδοξότατον, ὅτι πολλοὶ εἰργάσθησαν εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτῶν, ὑποβαλόντες, παρεγγράψαντες, προσράψαντες καὶ ἀφαίρεσαντες· ἐξ ἐναντίας πάντες ἀνεξικρέτως ἐθαύμασαν καὶ τὴν ἁρμονίαν, καὶ τὴν ἐνότητα, καὶ τὴν ἀκριβείαν, καὶ τὸ κάλλος τῶν ἀθανάτων ἐκείνων ποιημάτων. Ὁ κριτικώτατος μάλιστα τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων, ὁ Ἀριστοτέλης, ἔλεγεν ὅτι ταῦτα « συνέστηκαν ὡς ἐνδέχεται ἄριστα, καὶ ὅτι μάλιστα μιᾷ πράξει οὐκ ἔστι ».

Κατὰ τῆς γνώμης ταύτης τοῦ Σταχυεῖρου πρῶτοι ἐξάνεστησαν ἄλεξανδρινοὶ τινες κριτικοί· ἐπειδὴ δὲ ἀπελακτίσθη τὸ δόγμα τούτων ὡς γελοῖον, ἀπεκοιμήθη μετ' οὐ πολὺ, ἕως οὐ μετὰ προκίονιον θάνατον ἀνέστησαν αὐτὸ ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς ἐσπερίοι τινες σοφοί, καὶ ἰδίως Γερμανοί.

Ὡς γνωστὸν, οἱ πλείους τῶν Γερμανῶν λογιῶν, ἀνήκοντες εἰς τὴν σχολὴν τῶν Πυρρώνιστων, ἀμφιβάλλουσι περὶ πάντων, καὶ σκέπτονται ὅπως δὲν σκέπτονται οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἀγαπῶντες τὴν δόξαν, ἀλλὰ καὶ γινώσκοντες ὅτι οὐ παντός πλείν εἰς Κόρινθον, φαντασιοκοποῦσι παραδοξολογίαι, αἰτινας διὰ τοῦτο, διότι εἰσι παραδοξολογίαι, καθιστάσιν αὐτοὺς ὅπως δὴ ποτε ὀνομαστοῦς. Ἀνασκαλεύοντες δὲ καὶ αὐτὰ τῆς γῆς τὰ ἔγκατα χάριν ἀνευρέσεως τῆς ἀληθείας, προχωροῦσιν εἰς ὑπόγεια τοσοῦτω ζοφερά, ὥστε πολλάκις διαρρέει διὰ τῶν δακτύλων αὐτῶν καὶ ὁ ὀδηγὸς μίτος καὶ μένουσιν ἐν βαθυτέρᾳ σκοτίᾳ ἢ προτοῦ.

Αὐτὸ τοῦτο ἐπαθὸν καὶ ἐπὶ τοῦ ὀμηρικοῦ ζητήματος. « Ὁ Ὀμηρος, εἶπον, οὐδέποτε ὑπῆρξε, καὶ ἐπομένως οὐδέποτε ἐποίησέ τι· πλὴν καὶ ἂν ὑπῆρξεν, ἦτο ἀδύνατον νὰ γράψῃ, διότι ἡ γραφὴ ἦτο, ὡς ἀξιοῦσιν, ἄγνωστος· ποῖα δὲ ἡ μνήμη, ἐρωτῶσιν, ἢ ἱκανὴ νὰ τηρήσῃ τὴν συνέχειαν 15,793 στίχων τῆς Ἰλιάδος καὶ 12,110 τῆς Ὀδύσειας; Ἄρα, συμπεραίνουσι, πολλοὶ ἦσαν οἱ ποιήσαντες τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσειαν, καὶ τῶν πολλῶν τούτων τὰ ἀσυνάρτητα βράκη συνεκόλλησαν ἄλλοι μεταγενέστεροι, εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀναδειχθῶσιν ὀλοσχερῆ ἐπικά ποιήματα. » Καὶ λοιπὸν εἶχε συγκροτηθῆ ἔμπορικὴ ἐταιρεία ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν « Homero, brothers and Co, » τῆς ὁποίας τὰ διάφορα μέλη ἔκοπτον καὶ ἔρραπτον ad libitum!

Καὶ τὸ ἀστεϊότατον, οἱ ταῦτα ἀξιοῦντες ὁμολογοῦσι μετὰ θαυμασμοῦ « τὴν γενικὴν τῶν ποιημάτων τοῦ Ὀμήρου ἁρμονίαν, καὶ τῆς θέσεως τὸ ἐντεχνον καὶ συνεπές » (σελ. 31), λησμονοῦντες ὅτι εἰς τοιαύτην ἁρμονίαν καὶ τέχνην καὶ συνέπειαν, εἰς τοιαύτην προμελετημένην καὶ προσεχεδισμένην οἰκονομίαν, εἰναι τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατον νὰ συν-

τελέσωσιν ἔστω καὶ δύο μόνοι, μὴ συμπράττοντες μάλιστα, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν καὶ κατὰ διεστῶτας χρόνους ἕκαστοι ἐργαζόμενοι.

Ἴδου ἐν ὀλίγοις τὸ ζήτημα. Καὶ ναι μὲν δὲν φαίνεται δύσκολος τοιαύτης ἀληθείας ἢ ἀπόδειξις· ἦτο ὅμως ἀνάγκη ν' ἀλειφθῆ ἐπιμελῶς ὁ μέλλων νὰ παλαίσῃ πρὸς ἀνδρας, παραδοξολόγους μὲν ἀλλὰ σοφοὺς, νὰ μελετήσῃ μετ' ἐπιστάσιος πᾶν ὅ,τι ἀνέκαθεν ἐγράφη περὶ ἐκείνου, ν' ἀναλύσῃ καὶ νὰ συγκρίνη τὰς διαφόρους γνώμας, καὶ νὰ ἐξάξῃ τὸ τελευταῖον συμπέρασμα. Κατὰ τοὺς κριτὰς, ὁ Κ. Βλάχος ἠγωνίσθη τὸ στάδιον μετὰ κερτερίας καὶ εὐτυχίας, στάδιον τόσω μᾶλλον ἀκαυθῶδες ὅσῳ σπανίζομεν ἐν ταῦθα βιβλίω. Πραθέτομεν δὲ εὐχαρίστως τὸ συμπέρασμα αὐτοῦ, ὅπως ἴδη ὁ ἀναγνώστης ὅτι οὐ μόνον μετὰ λόγου, ἀλλὰ καὶ μετὰ κερτερίας ἐνθέμου διεξήγαγεν ὁ ἀθηναῖος ἀθλοφόρος τὸ ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου ἐγκριθὲν, καὶ ὑπὸ τοῦ Κ. Ροδοκανάκη βραβευθὲν θέμα.

« Ὁ Ὀμηρος ὑπῆρξε δημοτικὸς ποιητὴς, ἀλλὰ μέγας καὶ ἐξέχων τοῦ περὶ αὐτὸν σμήνου, κληροδοτήσας δὲ δι' αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄνομα τοῦ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, διότι, ὡς ἐν τῇ εἰσαγωγῇ ἡμῶν εἶπομεν, ἀντικατώπησεν ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ὀλόκληρον τὸν ἐθνικὸν τῆς Ἑλλάδος βίον, ὡς ὁ Ὀσσιανὸς τῶν Κελτῶν, ὡς ὁ Βαλμίκης τῶν Ἰνδῶν, ὡς ὁ Φερδούσης τῶν Περσῶν. Ἐποίησε τὰ ἔπη του, συλλαβῶν πρότερον ὀλόκληρον τὴν θεμέλιον ἐκτέρου ἰδέαν, καὶ ἀναπτύξας αὐτὴν βαθμῆδον διὰ τοῦ μεγαλοφυοῦς ποιητικοῦ του νοός. Οὕτω δὲ παραχθέντα τὰ ἔπη του ἐγράφησαν ἅμα συμπληρωθέντα, καὶ παρεδόθησαν τοῖς μετὰ ταῦτα οὐχὶ τοσοῦτον δι' ἀντιγράφων, ὅσον διὰ τῆς προφορικῆς ἐν τοῖς ἀγῶσι καὶ ταῖς πανηγύρεσιν ἀπαγγελίας, μέχρις οὐ ὁ Πεισίστρατος ἐπεχείρησε, δι' ὅν εἶδομεν σκοπὸν, τὴν ἀθηναικὴν αὐτῶν ἐκδοσιν. Ἐκ ταύτης ἀντεγράφησαν βαθμῆδον ἄλλα, οἱ δὲ Ἀλεξανδρινοὶ ἐπελάθοντες, εὐρόντες διεφθαρμένον καὶ παραλλάσσον τὸ ὀμηρικὸν κείμενον ὡς ἐκ τῆς ἀμελοῦς καὶ κακῆς ἀντιγραφῆς, ἐπελάθοντο τῆς διορθώσεώς του καὶ παρέδωκαν ἡμῖν αὐτὸ τοιοῦτο περίπου οἶον τὸ ἀναγινώσκόμεν σήμερον.

« Διὰ τὴν ὑπῆρξεν ἄλλοις ὡς πρὸς τὰ ὀμηρικὰ ποιήματα τῶν οὐλοφικῶν ἢ ἐποψῆς; τὸ εἶδομεν ἤδη ἀνωτέρω. Ἐρμηνευσθῆ ἀπὸ ἐσφαλμένης ἀφετηρίας καὶ παρετρέπησαν εἰς ἄτοπον τέμα, πρὸς ὃ ἄλλως εἴλακεν αὐτοὺς καὶ ἡ ἐπαγωγὸς ἰδέαν τοῦ νὰ καταστρέψωσι διὰ λεπτολόγων ἐρευνῶν καὶ παρακεκινδυνεμένων ἀκριβολογημάτων ὅ,τι αἰῶνες ὄλοι εἶχον πανηγυρίσει καὶ γενεαὶ μετὰ γενεὰς σεβασθῆ. Ἡρόστρατοι ἀληθινοὶ τῆς ἐπιστήμης, ἠθέλησαν νὰ γείνωσι μεγάλοι, διαμελίζοντες τὴν ὀμηρικὴν κλοσάν,

καὶ ὀνομαστὴ, διαγράφοντες τοῦ Ὀμήρου τὸ ὄνομα ἐνόμισαν ὅτι διαμερίζονται οὕτω τοὺς στεφάνους του καὶ βάλλουσι κλήρους ἐπὶ τὴν ἀθηναικὴν του, καὶ οὐδὲ κἄν ὑπόπτεισαν, ὅτι τῶν μὲν χρόνων ὁ βίος θέλει παρασύρει εἰς λήθη τὰ τεύχη των, καὶ εἰς σιγὴν τὰς ἀσεβεῖς των φωνὰς, ὁ δὲ Ὀμηρος, γίγας πάντοτε τοὺς οἰκτερεῖ μόνον ἀπὸ τῆς περιωπῆς του, καὶ τὰ ἀθάνατα ἔπη του, σῶα πάντοτε καὶ ἀβλαβῆ, χειροκροτοῦμενα καὶ θαυμαζόμενα, θέλουσι μένει ὄρθια αἰωνίως, βίᾳ πάσης κριτικῆς καταγιγῶς,

ὡς ὅτε τε δρύες οὖρεσιν ὑψικάρηνοι,
αἰτ' ἄνεμον μίμουσι καὶ ὑετὸν ἤματα πάντα,
εἰζῆσιν μεγάλῃσι διηνεκέεσσ' ἀραρυταί. » (σελ. 178.)

ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πρὸ πολλοῦ ἐπύσασμεν ἐκδίδοντες εἰδήσεις περὶ τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ τῆς Ἑλλάδος, διότι μετὰ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ 1862 ἔτους ἀνετρέπησαν καὶ τὰ τῶν λιμενίων ἀρχῶν, παρ' ὧν τὸ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργεῖον ἐπορίζετο αὐτάς. Οἱ ἀξιωματικοὶ εἴτε ἀποπειμύμενοι, εἴτε συνεχῶς μετατιθέμενοι, εἴτε ὑπὸ ἀνικάνων ἢ ἐλάχιστον ζῆλον ἐχόντων ἀναπληρούμενοι, ἢ δὲν ἔστελλον διόλου εἰδήσεις, ἢ ἔστελλον ἀτελεῖς. Τὰς δὲ σήμερον δημοσιευομένας ἐξάγομεν ἐκ πίνακος κατ' ἔτος ἐκδιδόμενου γαλλιστί χάριν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐταιριῶν, ἀναγομένου ὅμως εἰς μόνον τὰ τῆς β' κλάσεως πλοῖα, ἦτοι εἰς τὰ ἀπὸ 30 τόνων καὶ ἐπέκεινα (1) προσεθέσαμεν δὲ καὶ ἄλλας τινὰς, ἐξαχθεῖσας καὶ ταύτας ἐκ σημειώσεως, διακοινωθείσας ἡμῖν ὑπὸ τοῦ συντάκτου τοῦ ἀνωτέρου πίνακος.

Τὸ τέλος τοῦ 1865 ἔτους ὁ ἀριθμὸς τῶν μὲν πλοίων ἀμφοτέρων τῶν κλάσεων ἀνέβαινεν εἰς 5, 456, τῶν δὲ τόνων εἰς 297,424· διηροῦντο δὲ οὕτω πῶς· πλοῖα ἀ. κλ. 3,495, τόν. 28,394, πλ. β'. κλ. 1664, τόν. 269,030. Ταῦτα πάντα ἀνήκον εἰς εἰκοσιενέα λιμένας. Ὁ λιμὴν ὁ ἔχων πλεονα ἀριθμὸν τόνων εἶναι ὁ τῆς Σύρου, δεῦτερος ὁ τῶν Σπετσῶν, τρίτος ὁ τοῦ Γαλαξειδίου, τέταρτος ὁ τοῦ Ἀργοστολίου, πέμπτος ὁ τῆς Ἰδρας, ἕκτος ὁ τοῦ Πειραιῶς, ἕβδομος ὁ τῆς Θήρας καὶ καθεζῆς (2).

(1) Tableau indicatif des bâtiments de la marine commerciale de la Grèce, de 30 tonneaux et au dessus, au 1. janvier 1866, avec approbation du ministère de la marine. Athènes 1866, ὑπὸ Ἰ. Δραγοῦμη διευθυντοῦ τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ.

(2) Ὁ ἐπιθωμῶν νὰ λάβῃ ἀκριβεστέρην εἰδήσιν περὶ τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ, ἀνάγκη νὰ ἀναγνώσῃ τὸ ἐν τῷ Ζ' τόμ. τῆς « Πανδώρας » ἔρρον, τὸ ἐν σελ. 163—166.

Ἴδου δὲ καὶ ἡ κατάστασις τοῦ ναυτικοῦ τούτου κατὰ τὰς τρεῖς τελευταίας δεκαετίας· τὸ 1845 ἡ Ἑλλὰς εἶχε 3,584 πλ. καὶ 161,103 τόνους· τὸ 1855, 5,052 πλ. καὶ 294,996 τόν. καὶ τὸ 1865, 5,456, καὶ 297,424 τόν. Σημειωτέον ὅμως ὅτι κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔτος προσετέθησαν τὰ τῆς Ἐπτανήσου, ἦτοι πλ. 857 καὶ τόν. 33,715· ἡ Κέρκυρα οὐδὲν πλοῖον ἔχει. Αἰφαιρουμένων δὲ τούτων, εὐρίσκομεν καὶ τῶν πλοίων καὶ τῶν τόνων τοῦ 1865 τὸν ἀριθμὸν κατώτερον τῶν τοῦ 1855, τῶν μὲν πρῶτων κατὰ 753, τῶν δὲ δευτέρων κατὰ 31, 287. Ἀξιοπαρατήρητον πρὸς τούτους, ὅτι ἐνῶ κατὰ τὴν δευτέραν δεκαετίαν ἐδιπλασιάσθη σχεδὸν καὶ τῶν τόνων καὶ τῶν πλοίων ὁ ἀριθμὸς, κατὰ τὴν τρίτην ἠλαττώθη καὶ τῶν δύο. Τῶν δὲ ναυτῶν ὁ ἀριθμὸς λογίζεται ἀπὸ 22 μέχρις 25 χιλιάδων· ἐννοοῦμεν δὲ μόνον τοὺς ἐπὶ τῶν ἐλληνικῶν πλοίων· διότι μέγας ἄλλος ἀριθμὸς ὑπηρετεῖ ἐπὶ ξένων, ἦτοι ἀγγλικῶν, τουρκικῶν, μολδοβλαχικῶν καὶ καθεζῆς. Οὐκ ὀλίγοι δὲ ἀποκατεστάθησαν καὶ ἐν Αὐστραλίᾳ, καὶ ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Ἰνδίας.

Ἐκ τῶν 1664 πλοίων τῆς β' κλάσεως τοῦ 1865, περὶ τὰ 350 ἐναυπηγήθησαν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, τὰ δὲ λοιπὰ ἐντὸς αὐτῆς· καὶ ἐκ τούτων τέσσαρα ἢ πέντε κατεσκευάσθησαν μεταξὺ τοῦ 1833 καὶ 1840, πάντα δὲ τὰ ἄλλα μετὰ ταῦτα.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Χ Θ Ε Σ.

Ὡς νάρκισσον κλονούμενον ὑπὸ πνοῆς ζεφύρου,
Ὡς κλίνουσαν κυπάρισσον σιγὰ τὴν κεφαλὴν,
τὴν εἶδα χθὲς προβαίνουσαν, ὡσεὶ ἐντὸς ὄνειρου,
Μ' ἐπίχαρι τὸ βᾶδισμα, μὲ βᾶδιον στολὴν.

Ὀχι! δὲν ἦτο ὄνειρον, ὄχι, δὲν ἦτο πλάνη!
τὴν εἶδα χθὲς πλησίον μου καὶ ἄγγελος μ' ἔτανα.
Πλήρης χαρίτων οὐρανῶν καὶ θεῖας καλλονῆς·
Μεῖδιμα τὰ χεῖλη τῆς διεστέλλεν ὄραϊον,
τὸ πρόσωπόν τῆς ἔλαμπε τὸ δροσερὸν καὶ νέον,
καὶ γευομέν' ἐραίνετο ὀδύων χαρμονῆς!

Ὡς δίδυμ' ἄστρα φωτερὰ κυκλοῦσι τὴν σελήνην,
Χαρίεσσαί νεάνιδες ἐκύκλονον κ' ἐκείνην,
Ἐράσμιον προσβλέπουσαι, γελῶσαι γλυκερά·
Ἐξείχε πλὴν τὸ κάλλος τῆς, ἐξεῖχεν ἡ μορφή τῆς,
ἦτο ὡς ῥόδον, τρυφερά, λευκίχρους μαργαρίτας,
καὶ ἠύγαζεν εἰς τ' ὄμμα τῆς ἡ λάμψις, ἡ χαρὰ.

Ἐστόλιζεν ἡ κόμη τῆς, μελίχρυσος, ὄραϊα,
τὸ νεαρόν τῆς μέτωπον, ὡς κύκλος χρυσοαυγῆς,
Ἐβάδιζε κουφότερος ὡς θεαῖνά τις νέα,
καὶ ἔσταν ἐκ τῆς λάμψεως τοῦ κάλλους ἐκπλαγεῖς...

Κι' άνθών έστρεψε περικαλλών ήρέμα
Τό διαγείς, ώς κρύσταλλος, και γαλανόν της βλέμμα,
Και έκλινεν ένίοτε, κ' ώσφραίνετο αυτά·
Κ' έγέλα πρòς τόν νάρκισσον κ' έγέλα πρòς τόν ίον,
Και έκοπτε τ' άμάραντον, τò μύρτον τò σακρόν,
Και έστρεψε τήν κόμην της με άνθη ζηλωτά.

Ω! ήτο άνθος έρωτος κι' αύτή, πλην άνθος πρώτον,
Πλην τών άνθών άνασσα δροσώδης, γλυκερά,
Μύρον ήδύ και μαγικόν απέπνεεν έρώτων,
Κ' ήτο τò μύρον βάλαμον, τò βάλαμον χαρά!

Όχι, δέν ήτο όνειρον, όχι, δέν ήτο πλάνη!
Τήν είδα χθές πλησίον μου και άγγελος μ' έφάνη,
Πλήρης χαρίτων ουρανών, άγνώστου καλλονής·
Μ' είδε μ' έν βλέμμα της γλυκύ, γαλήνιν απέπνεον,
Κ' ένόμισα έκλείποντα τά βάσανά μου πλέον,
Ότι έκείνων κύλικα έλθίων χαρμονής!..

Ω χθές, ήμέρα ποθεινή, σιγμαι παρηγορίας,
Ω χθές, ήμέρα έρωτος, ήμέρα εύτυχίας,
Δες σκότη έκδιώξασα και θέλητρον της γής·
Άς άνατέλλουν πάντοτε ώς σέ ήμέραι άλλαι!
Θά παύσουν τότε τών θνητών τά βάσανα αί ζάλαι,
Και πλέον δέν θ' άκούωνται στόνοι βαρβαργείς!

Κ. Ι. ΠΑΝΗΑΖΟΓΛΟΥΣ.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 4, 1866.

Υγεονòς άνδιαφέρων τά μέγιστα τήν Ελλάδα συνέδη έν Κρήτη. Κατά τās τελευταίας είδήσεις οι χριστιανοί κάτοικοι αύτης, διαμαρτυρηθέντες ένώπιον τών Προξενών ότι ό διοικητής της νήσου άποποιείται « τήν έφαρμογήν τών δικαιωμάτων άτινα αί Δυνάμεις έγγυήθησαν διά συνθηκών και πρωτοκόλλων, και έκείνων άπερ ή Α. Α. Μ. ό Σουλτάνος ηύδωκησεν αυθορμητως νά χορηγήσῃ υπό τήν έπωνυμίαν Χάτ-Χουμαγιούν, ήσαν τά έπλα άμυνόμενοι υπέρ άσφαλείας. » (Διαμαρτύρ, έν Μπροσέρφ Αποκριώνου της 20 Ιουλίου 1866). Ας έλπίζωμεν ότι ή Οθωμ. Κυβέρνησις και αί χριστιανικά Δυνάμεις θέλουσι πράξει πών τò δυνατόν έπως προλάβωσι τήν αίματοχυσίαν και άποδώσωσι τò δικαίον.

Η έν Κωνσταντινουπόλει Μεγ. Εκκλησία έψηφίσαστο τήν ένωσιν της έν Επτανήσῃ μετά της έλληνικής.

Αναγινώσκωμεν έν τῇ Ελπιδί τήν εξῆς άληθώς κατανοκτικήν πράξιν·

« Εσχάτως μίαν ήμέραν ό Έλλην Προξενος Βουκουρεστίου προσεκλήθη από τινα άσθενόντα Γάλλον, Δωρίδην όνόματι. Ε-

πορεύθη λοιπόν είς τήν χαρακτηριθεΐσαν σίκιαν, εισήλθεν είς έν αύτης πενιχρόν δωμάτιον, έπου κατόκει ό αύτὸν προσκαλί-σας, και επί πτωχής κλίνης είδεν άνθρωπον κατακειμενον έν βαρείῃ νόσῳ. Ο άνθρῳπος αύτος ήγγιξε τò τέμα του βίου, και με φωνήν υπό της νόσου καταβεβλημένην λέγει τῷ Κ. Προξένῳ·

« Δέν έχω ούτε μητέρα ούτε πατέρα· δέν έχω συγγενείς, ούδὲ γνωρίζω τών γενέων μου τά όνόματα· είμαι από τήν Κορσικήν. Πλην άν δέν έχω συγγενείς, άν δέν ένθυμοῦμαι τών γενη-σάντων με τά όνόματα, γνωρίζω ότι είμαι Έλλην και ούχι Γάλλος. Κατάγομαι από εικογένειαν άποικήσασαν είς τήν Κορσικήν. Αποθνήσκω, άλλ' ή θελήσις μου και ό πόθος μου είναι νά εγκαταλείψω είς τήν ποθητήν μου πατρίδα Ελλάδα πών δ,τι έχω. Σας παρακαλώ, Κ. Προξενε, βοηθήσατέ με έπως κληροδοτήσω άσφαλώς είς τò έθνος μου τήν περιουσίαν μου, οι δὲ τόκοι της νά διανέμωνται είς όλα τά εϋεργετικά της Ελλάδος καταστήματα. »

« Ούτως ό Έλλην, Γάλλος νομιζόμενος, παρά πάντων άγνωσ-μενος, έν εικονομιά διαβιβάσις, θνήσκων, δέν ελησημόνησε τήν πατρίδα, πρòς ταύτην έστρεψε τήν διάνοιαν και τò τελευταίον αύτου σθένον βλέμμα. Ο Προξενος της Ελλάδος προσεκάλεσε τόν της Γαλλίας, έστις μετά μεγάλης συγκινήσεως συνέταξε τήν διαθήκην του άειμνήστου Δωρίδου, δι' της κληροδοτείται 180 χιλιάδων δραχμών περιουσία είς τò έθνος, θαυμάζων τήν συναντικὴν δύναμιν του έλληνισμού και τόν άσθεστον πατριωτισμόν έστις διαφλέγει τά έλληνικά στήθη. »

Λύσις του εν τῷ 592 γυλλὰδ. αἰνίγματος και του γρίφου.

Σαύρα. — Αύρα.

Πόνος αἴτιος ταραχῆς.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Είς άλλο πάποτε ούδεν της εικομένης μέρας
Καρδίας δέν άνέσλεξεν ό της πατρίδος έρωσ
Όνον τò πάλαι έν έμοι, και μάάλιστα έπότε
Άνδρες υπήρξαν θαυμαστοί τών καρδιών δεσπότηαι.
Ότε με είχον θάμεθλον οι φίλοι της πατρίδος
Και κεραυνούς ηένοντιζον κατά της τυραννίδος·
Τότε άντήχει έν έμοι Πατρις! Ελευθερία!
Και πάσα ήλεκτριζετο εταίοθητος καρδία·
Και ήδη έσοι φλέγονται υπό φιλοπατρίας,
Τò όνομά μου λέγουσι μετά παλμών καρδίας.
Άν έμωσ άπ' τήν κλησίμ μου ή κεφαλή της λείψῃ,
Ζόφος και σκότος πάραυτα τò πών θέλει καλύψει.

Κ. Π. Γ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

Έν σελίδι 44 στίχῳ 134 τών Τριάκοντα, γράφε θά-ραν άντί Θήραν.

ΓΡΙΦΟΣ.

